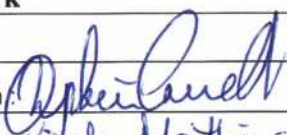

KSK-notat nr.: 62/2012 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Meraker Kraft AS (SUS)/Reinåa kraftverk	
Fylke/kommune:	Nord-Trøndelag/Meråker	
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign:
Saksbehandler:	Kirsten Marthinsen	Sign.:
Dato:	20 DES 2012	
Vår ref.:	NVE 200801473-51	
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken	

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no
Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

Søknad om tillatelse til å bygge Reinåa kraftverk i Meråker kommune, Nord-Trøndelag fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	4
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	18
Tilleggsopplysninger og kommentarer til disse	21
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	31
NVEs vurdering	36
NVEs konklusjon	46

Sammendrag

Søknaden gjelder tillatelse etter § 8 i vannressursloven til bygging av Reinåa kraftverk og behandles i henhold til reglene i kap. 3 i samme lov.

Det omsøkte kraftverket ligger i Meråker kommune. Nedbørfeltet totalt er beregnet til 14 km². Alminnelig lavvannføring er beregnet til 0,02 m³/s og middelvannføring 0,89 m³/s. Fallhøyden er 355 meter. Kraftverket vil produsere ca. 15 GWh/år.

Planen omfatter et kraftverk med inntak på kote 440 og kraftstasjon ved vandringshinder for anadrom fisk, ca. 175 meter ovenfor brua der E14 krysser Reinåa. Vannveien vil bestå av tunnel i øvre del og nedgravde rør i nedre del. Det vil være behov for ca. 400 meter ny vei langs rørgata fra kraftstasjonen til tunnelpåhogget, samt opprusting av eksisterende veier til kraftstasjonstomta. Kraftverket er tenkt koblet opp mot eksisterende 22 kV ledning med jordkabel. Områdekonsesjoner er NTE Nett AS.

Meråker kommune er positive til utbygging. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag fraråder at det gis konsesjon til Reinåa kraftverk på grunn av samlet belastning og konsekvenser for INON. Direktoratet

for naturforvaltning anbefaler at NVE avslår søknaden om Reinåa kraftverk på grunn av samlet belastning og konsekvenser for landskap og INON. Sametinget har funnet tre automatisk freda samiske kulturminner som kan være i konflikt med tiltaket. De ber NVE vurdere den samlede belastningen på reinbeitedistriktet og mener distriktet må involveres i planlegging av anleggsarbeid. Reindriftsforvaltningen i Nord-Trøndelag ber NVE vurdere den samlede belastningen på reinbeitedistriktet og mener distriktet må involveres i planlegging av anleggsarbeid. De frykter at vei vil gi økt forstyrrelse i området og er positive til endringsmeldingen der veien er tatt ut av planene. Feren reinbeitedistrikt er negative til tiltaket, særlig på grunn av vei til inntaket og mulighet for forstyrrelser i kalvingsland. Forum for natur og friluftsliv i Nord-Trøndelag i samarbeid med Nord-Trøndelag Turistforening, Norges Jeger og Fiskeforbund i Nord-Trøndelag og Norsk Ornitologisk Forening i Nord-Trøndelag er negative til bygging av Reinåa kraftverk. De mener det er viktig å se de fire (nå tre; Reinåa, Gudåa og Sagelva kraftverk. NVEs anm.) planlagte utbyggingene langs Stjørdalsvassdraget samlet, og peker på at Stjørdalsvassdraget er et nasjonalt laksevassdrag som allerede har flere reguleringer og dermed er sårbart for ytterligere tekniske inngrep. Stjørdal Jeger- og Fiskerforening og Meraker Jæger- og Fiskerforening er negative til bygging av Reinåa kraftverk. De mener tiltakene som er planlagt langs Stjørdalsvassdraget vil skade villaksen i nasjonalt laksevassdrag, og at tålegrensen for vassdraget i form av vassdragsreguleringer allerede er overskredet. Naturvernforbundet i Stjørdal og Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag er negative til Reinåa kraftverk. De mener landskapet, bekkekløfta og reindriften vil bli negativt påvirket, at tiltaket vil føre til uakseptable tap av INON-arealer og at tiltaket kan få negative konsekvenser for villaks og sjørret. Naturvernforbundene peker også på mulige samlede effekter på biologisk mangfold. Even Hatlelid Mortensen er negativ til Reinåa kraftverk. Han mener at Gudåa og Reinåa er elver det er spesielt viktig å ta vare på; som landskapselementer, på grunn av verdien for biologisk mangfold og på grunn av områdets urørte preg. Mortensen peker også på den samlede belastningen på Stjørdalsvassdraget. Geoff McDonald ber NVE se på den samlede effekten av utbygging i fire (nå tre, Reinåa, Gudåa og Sagelva kraftverk. NVEs anm.) sideelver til Stjørdalsvassdraget. Det gjelder både med hensyn til tiltakenes virkning på biologisk mangfold, landskap og friluftsliv. Han mener at det urørte landskapet og naturopplevelsen man kan få langs de omsøkte elvene ikke kommer godt nok fram og ikke er tillagt nok vekt i verdivurderingen.

Produksjonen i Reinåa kraftverk er i en størrelsesorden som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. I tillegg vil en utbygging kunne ha positive ringvirkninger for lokal næringsvirksomhet i en anleggsfase. De to siste årene har NVE klarert om lag 1,3 TWh ny energi fra småkraftverk. De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. NVE mener at så lenge disse interessene ikke er av svært stor verdi eller dersom de kan avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom vilkår, så kan det gis konsesjon til tiltaket. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

NVE mener de negative konsekvensene ved bygging av Reinåa kraftverk hovedsakelig er knyttet til landskap, biologisk mangfold og samlet belastning. Konsekvensene for reindrift og brukerinteresser er også tillagt noe vekt. I vedtaket har NVE samtidig lagt vekt på at en utbygging av Reinåa kraftverk vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter. NVE mener at ulempene kan avbøtes ved at kraftverket blir bygget med tunnel i øvre del slik det framgår av endringsmeldingen, og at det blir sluppet tilstrekkelig minstevannføring hele året. Under forutsetning av at de avbøtende tiltakene blir gjennomført mener NVE at konsekvensene kan reduseres i en slik grad at virkningene for allmenne og private interesser er akseptable.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Meraker Kraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Reinåa kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Meraker Kraft AS (SUS), datert 15.6.2010:

"Meraker Kraft AS søker herved om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- å bygge Reinåa kraftverk i samsvar med planene beskrevet i vedlagte saksdokumenter*

2. Etter energiloven:

- bygging og drift av Reinåa kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer."*

Reinåa kraftverk, hoveddata			
TILSIG		Hovedalternativ	Alternativ 2
Nedbørfelt	km ²	14,0	14,0
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	28,2	28,2
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	63,8	63,8
Middelvannføring	l/s	890	890
Alminnelig lavvannføring	l/s	20	20
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	70	70
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	20	20
KRAFTVERK			
Inntak	moh.	440	440
Avløp	moh.	85	85
Lengde på berørt elvestrekning	km	1,5	1,5
Brutto fallhøyde	m	355	355
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,789	0,789
Slukeevne, maks	m ³ /s	1,8	1,8
Slukeevne, min	m ³ /s	0,1-0,2	0,1-0,2
Tilløpsrør, diameter	mm	900	900
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	2050	1630
Installert effekt, maks	MW	5,3	5,4
Brukstid	timer	1950	1890
MAGASIN			
Magasinvolum	mill. m ³	-	-
HRV	moh.	440	440
LRV	moh.	-	-
PRODUKSJON			
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	4,9	4,9
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	10,1	10,2
Produksjon, årlig middel	GWh	15,0	15,1

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	44,5	43,3
Utbyggingspris	kr/kWh	2,97	2,87

Reinåa kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR

Ytelse	MVA	5,8
Spenning	kV	6,6

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	5,8
Omsetning	kV/kV	6,6

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	km	0,1
Nominell spenning	kV	22
Luftlinje el. jordkabel		jordkabel

Høring og distriktsbehandling

NVE har mottatt følgende høringsuttalelser til søknaden:

Meråker kommune har i kommunestyremøte den 29.11.2010 vedtatt følgende:

”(…)

- Meråker kommune har vurdert søknad om konsesjon for utbygging av Reinåa kraftverk.
- Meråker kommune ser positivt på en utbygging som omsøkt.”

Fra saksutredningen refererer vi følgende:

”På et generelt grunnlag anses beslutningsgrunnlaget å være for dårlig. Det savnes en vurdering av behovet for permanent vei til inntaksdammen. En eventuell permanent vei er vesentlig for virkningene av tiltaket. Da bør også behovet være godt dokumentert. Med dagens teknologiske og transportmessige muligheter bør det finnes alternativer til permanent vei. Disse må i det minste vurderes.

Videre er influensområdet i forhold til landskap og friluftsliv ikke vurdert. Dette er en grunnleggende mangel, som fører til at temaene ikke kan anses tilstrekkelig utredet.

Friluftsliv

Verdivurdering

Søkers vurdering;

”Området rundt Reinåa inngår i et større jaktområde, og det er jaktkort både på småvilt og storvilt. Småviltjakten er i hovedsak rettet mot rype, og drives i stor grad i fjellområdene ovenfor tiltaksområdet. I liene lenger ned foregår det noe skogsfugljakt. Nedre del av influensområde er relativt god egnet for elgjakt, og blir i noen grad brukt til dette. Det ligger en hytte i lien på østsiden av elven, nær planlagt inntak. Området blir i liten grad brukt til andre friluftsmål enn jakt, og bruksfrekvensen regnes som relativt liten. Siden jaktmulighetene er såpass gode i området, settes verdien noe opp og vurderes til liten til middels verdi.”

Med bakgrunn i at influensområdet ikke er vurdert, vil det på generell basis være vanskelig å vurdere verdiene for friluftslivet. Det er gjort en generell betraktning av bruken av området. Det mangler en vurdering av opplevelseskvalitetene, og vurderingene av eksisterende bruk og brukere er veldig overfladisk. Fossefall og juv kan for eksempel ha en stor opplevelsesverdi, og denne selvfølgeligheten er ikke nevnt med et ord. I forhold til friluftsliv er områdets relativt dårlige tilgjengelighet og liten grad av inngrep en spesiell opplevelseskvalitet. Villmarksfølelse er kanskje et dekkende begrep. Dårlig tilgjengelighet gir også muligheter for å jakte i et område med lavere jeger tetthet. For innenbygdsboende og tilreisende som ønsker å jakte med hund er slike områder begrenset. Totalt sett er verdien av området for friluftslivet dårlig utredet.

Virkninger

Søkers vurdering:

"Tiltaket ventes ikke på sikt å få negative virkninger for friluftsjntresser i området. I anleggsperioden kan elg og rype sky området og dette kan påvirke jaktmulighetene i en kort periode, men siden anleggsperioden er begrenset i tid vurderes ikke støy og trafikk å ha negativ virkning på jaktmulighetene i området. De fysiske inngrepene vil ikke være av en slik art at det påvirker mulighetene for utøvelse av friluftsliv. Eventuelle virkninger er knyttet til opplevelsesverdien av området. Etablering av vei vil øke tilgjengeligheten til området, både i forbindelse med fotturer og jakt, samtidig vil inngrepet bli mer tydelig og kan for enkelte virke negativt på opplevelsesverdien av området. Samlet sett gir tiltaket ingen til liten negativ virkning på brukerinteresser."

Når friluftslivsverdiene i området er dårlig utredet, vil det være umulig å vurdere virkningene av tiltaket. Tiltaket medfører at områdets spesielle kvaliteter reduseres betydelig. Det kan argumenteres med at bomvei begrenser konsekvensene. Det er likevel slik at eier av veien kan gi enkelte enkeltbrukere tilgang til veien. For de som da ønsker å gå inn i området vil det være stor usikkerhet knyttet til om grunneier har tillatt dette, og i hvilket omfang. I tillegg vil tilgjengeligheten til fots bedres, og bruken av området øke som en følge av dette. Et annet moment er allmennhetens adgang til småviltjakt. En permanent vei vil gjøre området mer attraktivt for eksklusivt salg av småviltjakta.

Konsekvenser

Søkers vurdering:

"Liten til middels verdi og ingen til liten negativ virkning gir ubetydelig til liten negativ konsekvens (0/-)."

Med manglende vurderinger i forhold til verdier og virkninger, blir det umulig å vurdere konsekvensene.

Landskap

Verdivurdering

Søkers vurdering:

"Landskapet hører for det meste til hovedregionen Dal- og fjellbygdene i Trøndelag (Puschmann 2005). Øvre del av vassdraget kommer også i kontakt med Fjellslogen i Sør-Norge og Lågfjellet i Sør-Norge. Alt i alt vurderes landskapet langs Reinåa å representere det typiske landskapet i regionen, klasse B 1, uten store inngrep. Landskapet har normalt gode kvaliteter, med middels mangfold og inntryksstyrke. Influensområdet i nedre deler er preget av store hogstflater som må betraktes som uheldige inngrep som trekker verdien av området ned. På grunnlag av dette vurderes verdien som middels."

Konsesjonssøknaden mangler en vurdering av influensområdets utstrekning i forhold til landskap og friluftsliv. I forhold til tiltakets virkning vises det til innsyn fra vei og jernbane. Det savnes en vurdering av hvilke andre landskapsrom som berøres av tiltaket, og verdien av disse.

På grunn av manglende vurdering av influensområde og verdier anses ikke virkningen og konsekvensene for landskapsverdiene som tilstrekkelig utredet.

Naturverninteresser

Verdivurdering naturverninteresser

Konsesjonssøknaden mangler en vurdering av influensområdets utstrekning i forhold til landskap og friluftsliv. En slik vurdering vil sannsynligvis vise at deler av tiltaket vil være synlig fra deler av Skarvan og Roltdalen nasjonalpark. Det vil si at det innenfor influensområdet forekommer naturverninteresser av nasjonal verdi.

Virkninger og konsekvenser for naturverninteressene er ikke utredet.

Biologisk mangfold

Det vises til uttalelsen fra fylkesmannen. Denne vurderingen støttes. I tillegg har kommunen opplysninger om viltforekomster som bør vurderes. Når det gjelder forholdet til anadrom laksefisk støttes vurderingen fra Direktoratet for naturforvaltning

Landbruk

Det savnes en vurdering knyttet til veiens og rørgatens ledeeffekt for beitedyr, og eventuelle konsekvenser av dette. Dersom det oppstår en ledeeffekt for beitedyr, vil nye konflikter knyttet til innmark og vei kunne oppstå.

Konklusjon

For å kunne ta endelig stilling til saken, bør det foreligge et bedre faktagrunnlag. Det bes derfor om at NVE pålegger søker å utrede flere tema nærmere.

Det ønskes en nærmere utredning av;

- *Behovet for permanent vei.*
- *Influensområdet i forhold til landskap og friluftsliv.*

I henhold til vurderingene ovenfor, ønskes også en nærmere utredning av temaene;

- *Friluftsliv*
- *Landskap*
- *Naturverninteresser*
- *Biologisk mangfold*
- *Landbruk*

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag uttalte følgende i brev den 7.10.2010:

"Fylkesmannen vil innledningsvis påpeke at ny Lov om forvaltning av naturens mangfold (Naturmangfoldloven) av 01.07.2009 er et sentralt regelverk som setter klare føringer for forhold som berører miljøforhold og biologisk mangfold.

Fylkesmannen finner imidlertid ikke at dette lovgrunnlaget er omhandlet i framlagte søknad. Dette kan skyldes at søknaden synes å være utarbeidet før Naturmangfoldloven ble vedtatt.

Fylkesmannen forutsetter allikevel at Naturmangfoldloven legges til grunn ved endelig behandling av framlagte konsesjonssøknad. Fylkesmannen vil i tilknytting til loven særlig peke på §§ 7-12 som uttrykker at:

- *§7 "Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen" (Prinsipper for offentlig beslutningstaking).*
- *§8 "Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet" (Kunnskapsgrunnlaget)*
- *§9 "Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet"(Føre-var-prinsippet).*
- *§10 "En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for" (Økosystemtilnærming og samlet belastning)*
- *§11 "Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter" (Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver).*
- *§12 "For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater" (Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder).*

Små vassdrag er for tiden utsatt for et betydelig utbyggingspress over hele landet, slik også i Nord-Trøndelag. Erfaring de senere år har vist at enkeltvis innebærer slike prosjekt sjelden store nok miljøkonflikter til at NVE avslår konsesjon. Dette kan i neste omgang medføre en "bit for bit- utbygging" med betydelige og uoversiktlige negative miljøkonsekvenser.

På denne bakgrunn er det viktig at det foreligger et beslutningsgrunnlag som er tilfredsstillende for vurdering av de miljømessige konsekvenser av omsøkte utbygging. Dette forutsetter at miljøundersøkelsene gjennomføres på en grundig og systematisk måte.

Av de miljøinteresser som erfaringsmessig blir mest berørt ved småkraftutbygging er bl.a. vannfugl/vanntilknyttede fuglearter. Kunnskap om forekomster av disse artene er derfor helt sentralt for vurderinger av konsekvenser en mulig vannkraftutbygging vil kunne medføre.

Fylkesmannen ser derfor med bekymring og en viss undring at det for flere framlagte kraftverkssøknader/-revisjoner de senere år er et gjentakende problem at miljøundersøkelser på flere fagfelt, særlig ornitologiske registreringer, synes å være gjennomført på en svært overfladisk og usystematisk måte, både mht. metoder og tidsrom.

For omsøkte Reinåa kraftverk registreres at det bl.a. for fuglefauna, flora og naturtyper kun er gjennomført en dagsbefaring svært seint i sesongen (11. okt. -06), noe som faglig sett må vurderes å være for seint til å kunne kartlegge relevante forekomster både for fugl, flora og naturtyper på en tilfredsstillende måte.

I konsesjonssøknadens vedlagte konsekvensvurdering (s.36) uttales bl.a. i forhold til befaringsdato: "Dette er ikke for seint for vurdering av moser og lav, men noe seint for karplanter og naturtyper"

Etter Fylkesmannens vurdering beskriver dette forholdet også noe av miljørapportens svakhet som et faglig beslutningsgrunnlag i en høringsuttalelse og konstaterer at det for omsøkte Gudåa kraftverk ikke er gjennomført undersøkelser for fuglefauna, flora og naturtyper som er godt nok som beslutningsgrunnlag for en høringsuttalelse.

Videre konstateres at det ikke synes å være gjennomført undersøkelser for mulig forekomst av elvemusling og ål. Vi vil her presisere at disse artene er viet spesiell oppmerksomhet i NVE's veileder nr.3 2009.

(...)

Konklusjon

Fylkesmannen konstaterer at det for framlagte søknad for Reinåa kraftverk ikke foreligger et faglig tilfredsstillende beslutningsgrunnlag som gjør at Fylkesmannen kan avgi høringsuttalelse. For at Fylkesmannen skal kunne gi en endelig høringsuttalelse må det gjennomføres tilleggsundersøkelser for følgende tema:

- Ornitologiske undersøkelser av vanntilknyttede fuglearter på en tid av året (medio mai - primo juli) som gjør at aktuelle arter kan registreres på en faglig forsvarlig måte.*
- Botaniske undersøkelser i berørt område på en tid av året som gjør at karplanter og naturtyper kan registreres på en faglig forsvarlig måte.*

videre:

- Undersøkelse for å avklare mulig forekomst av elvemusling på berørt elvestrekning.*
- Undersøkelse for å avklare mulig forekomst av ål på berørt elvestrekning."*

Direktoratet for naturforvaltning uttalte i brev den 28.10.2010:

"(..)

DNs vurdering

DN viser i første omgang til Fylkesmannen i Nord-Trøndelags vurdering av saken. Fylkesmannen har valgt ikke å avgi uttalelse med bakgrunn i at det savnes en forankring i Naturmangfoldloven og videre at kvaliteten på grunnlagsdataene for kartlegging av biologisk mangfold vurderes å være for dårlig. Når det gjelder Naturmangfoldloven trekkes spesielt §§ 7-12 fram. Fylkesmannen ber om at paragrafene, til tross for at de ikke er omtalt i søknadene, legges til grunn ved endelig behandling av søknadene. For biologisk mangfold er det spesielt tidsrommet for gjennomføringen av feltregistreringene og da med utgangspunkt i ornitologi, karplanter og naturtyper det reageres på. Feltarbeidet for Sagelva, Reinåa og Gudåa er gjennomført langt etter hekkesesong/den aktive perioden for fugl og for seint i forhold til vekstsesong for planter (medio oktober). I tillegg etterlyses en nærmere utsjekk av arter som elvemusling og ål. Det vises her til NVEs veileder for kartlegging og dokumentasjon av biologisk mangfold.

DN støtter Fylkesmannen i disse vurderingene. Riktig tidspunkt for feltregistreringer er helt avgjørende for å oppnå et faglig forsvarlig beslutningsgrunnlag. I ovennevnte veileder fra NVE er da også dette presisert ved at det bl.a. heter at "kartlegging av naturtyper skal foregå i vekstsesongen når vegetasjon og interessante arter lar seg identifisere i felt". Videre for fugl og

pattedyr heter det at "Arter som kan påvirkes av kraftledninger, vannveier, anleggsarbeid og økt ferdsel, for eksempel rovfugler, omtales". DN ser det da som en selvfølge at slike undersøkelser gjennomføres på en tid på året da trekkfuglene fortsatt er til stede. Det å basere seg på data i eksisterende databaser, vil i svært mange tilfeller kunne bli for mangelfullt. Tilstrekkelig kunnskap som beslutningsgrunnlag framheves bl.a. i Naturmangfoldloven § 8.

Når det gjelder det akvatiske miljø registrerer DN at elvemusling er nevnt i fiskeundersøkelsene i Mølska og ål i Gudåa, men ikke i de andre rapportene. Som Fylkesmannen nevner skal disse i henhold til veilederen ha spesiell fokus og bør nevnes og ev. "sjekkes ut av saken". Videre registrerer DN at det ikke er planlagt minstevannføring i Reinåa på vinteren. I henhold til NVE veilederen skal bunndyrfaunaen med vekt på rødlistearter da vurderes. Dette er, så vidt vi kan se, ikke gjennomført.

Samtidig registrerer DN at biologisk mangfoldundersøkelsene er gjennomført og trolig rapportert for siste versjon av ovennevnte veileder var utarbeidet. Vi mener allikevel at siden søknadene kom etter at veilederen forelå (2010), burde denne ha vært lagt til grunn. Beslutningsgrunnlaget knyttet til ornitologi, karplanter og naturtyper burde uansett ha vært bedre ivarettatt.

På tross av ovennevnte ønsker DN allikevel å avgi en uttalelse i saken. I småkraftsaker kommer DN som regel inn som høringspart når planlagte tiltak berører nasjonale laksevassdrag. Vår uttalelse vil også i disse sakene ta utgangspunkt i dette og vil i liten grad berøre andre tema ut over det som allerede er nevnt rundt Fylkesmannens vurderinger.

Først av alt ser DN det som positivt at NVE har valgt å sende ut de fire prosjektene samtidig, slik at man får anledning til å se søknadene og prosjektene i sammenheng. DN registrer også at NVE har gitt søker av Gudåa kraftverk krav om tilleggsundersøkelser knyttet til fisk. Dette er positivt og signaliserer at anadrome fiskebestander og ordningen med nasjonale laksevassdrag tas på alvor.

I henhold til St. prp. 32 (2006-2007) Om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder kap. 6, tabell 6.1. Beskyttelsesregime for nasjonale laksevassdrag, heter det at: "Tiltaket kan ikke gjennomføres når det fører til endring av naturlig vannføring, vanntemperatur, vannkvalitet eller vandringsforhold på lakseførende strekning som er av nevneverdig negativ betydning på laksen". DN ønsker i prinsippet å signalisere en streng holdning til kraftutbygging i nasjonale laksevassdrag og har følgelig gjennomgått de innsendte søknadene med dette utgangspunktet. DN har også, i tilknytning til saksbehandlingen, vært på en kort befaring av de anadrome strekningene (18.10.2010).

Etter en gjennomgang av de vedlagte fiskeundersøkelsene og ved egen besiktigelse under befaringa, er Mølska, Gudåa og Renåa, i prioritert rekkefølge, vurdert som de viktigste av de fire vassdragene med tanke på verdi for anadrom fisk. Sagelva har relativt stort fall helt ned til samløpet med Stjørdalselva og vurderes ikke å inneha noen produksjonsstrekning av betydning.

(...)

Reinåa

Reinåa har relativt kort anadrom strekning som i søknaden er omtalt til å være 150 m, mens den i rapporten om biologisk mangfold er satt til å være 290 m. Tettheten av fisk er omtalt som lav, men det foreligger, så vidt vi kan se, ingen tallfestede data på dette i rapporten. Kraftverket med utløp vil ligge øverst på anadrom strekning og siden kraftverket skal være tilsigsstyrt vil anadrom fisk ikke bli berørt av vesentlige vannstandsendringer ut over dagens situasjon. Dette krever imidlertid at den planlagte omløpsventilen som vurderes bygd, faktisk etableres, slik at

ikke utfall medfører raske vannstandsendringer som igjen vil kunne medføre stranding av fisk. I tillegg må opp og nedkjøring av kraftverket foretas så skånsomt som mulig. Det å forhindre gassovermetning i avløpsvannet vil være viktig både for produksjonen i Reinåa og det faktum at kraftverket blir liggende nært hovedvassdraget.

DN registrer videre at det ikke er planlagt minstevannføring om vinteren på fraført strekning. Selv om dette er antatt ikke å få vesentlig innvirkning på anadrom strekning, mener DN at dette bør være en forutsetning for eventuell konsesjon for å sikre et så intakt økosystem som mulig også i tørre perioder. Dette vil være i tråd med Vannforskriften og Naturmangfoldloven.

(...)

DN vil også påpeke at de omsøkte prosjektene berører sidelveer i Stjørdalsvassdraget som alle har iøynefallende landskapselementer i form av større fossefall. I to av disse elvene (Sagelva og Reinåa) er fossene godt synlig fra viktige ferdselsårer for bil og tog (ferdselsårer mellom Norge og Sverige). Selv om fossene fortsatt vil framstå som tydelige landskapsbilder i flomsituasjoner, vil de i perioder hvor kraftverkene går for fullt og hvor tilsiget er mindre, miste sin prakt som følge av de foreslåtte reguleringene. Vi minner i så måte om at Norge har ratifisert den Europeiske Landskapsvernkonvensjonen (2004) som bl.a. har som mål å ivareta kvaliteten i landskapet. Landskapshensyn er også omtalt i flere stortingsmeldinger, bl.a. Stortingsmelding nr 29 ((1996-97) Regional planlegging og arealpolitikk) der det fremgår at hensynet til estetikk og landskapsbilde skal tillegges vekt i regional planlegging. I behandlingen av søknadene bør det også med utgangspunkt i dette tas med i betraktningene at det foreligger en rekke andre søknader og planer om prosjekter i tilknytning til Stjørdalsvassdraget.

Konklusjon

DN har vurdert konsesjonssøknadene med utgangspunkt i at de fire omsøkte prosjektene alle ligger i sideelver til Stjørdalselva, som er et nasjonalt laksevassdrag. DN ønsker i utgangspunktet å signalisere en streng holdning i saker som berører slike vassdrag. For at ikke prosjektene skal komme i nevneverdig konflikt med denne ordningen vurderes det følgelig som nødvendig at

- (...)*
- det installeres omløpsventil i alle kraftverkene, med unntak av Sagelva*
- det innføres standardvilkår som har til hensikt å hindre gassovermetning i avløpsvannet samt å sikre skånsom opp og nedkjøring*

Dersom konsesjon gis oppfordrer DN i tillegg til at det gjennomføres årlige undersøkelser de tre første årene etter at kraftverkene er etablert for å avdekke eventuell gassovermetning og tap av fisk i områder nedenfor kraftverksutløpene.

Gitt at disse forholdene tas hensyn til vil de omsøkte kraftverksprosjektene, slik DN vurderer det, kunne gjennomføres uten å medføre nevneverdige negative påvirkninger på laks- og sjøorebestandene i vassdraget og vurderes følgelig ikke å komme i konflikt med ordningen med nasjonale laksevassdrag. Vi presiserer samtidig at DN's vurderinger kun er gjort med bakgrunn i vassdraget som nasjonalt laksevassdrag og støtter Fylkesmannen i Nord-Trøndelags vurderinger vedrørende mangelfullt datagrunnlag innenfor enkelte tema knyttet til biologisk mangfold.

Avslutningsvis ønsker vi å minne om naturmangfoldloven § 7, som sier at prinsippene i lovens §§ 8- 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet og at denne

vurderingen skal framgå av beslutningen. Vi forutsetter at en slik vurdering vil bli foretatt av NVE i forbindelse med behandlingen av søknadene.”

Sametinget uttalte i brev den 21.10.2010:

”(…)

Samiske kulturminner

I Meråker kommune er det gjort flere registreringer av automatisk fredete samiske kulturminner. Det er ikke registrert automatisk fredete samiske kulturminner som kommer i direkte konflikt med det omsøkte tiltaket. Det er dog ikke foretatt noen systematiske registreringer av samiske kulturminner i det omsøkte tiltaksområdet.

Sametinget anser derfor at det kan finnes hittil uregistrerte samiske kulturminner innenfor det berørte området. Vi anser at undersøkelsesplikten, jfr. Kulturminneloven § 9, ikke er oppfylt og utbyggingsområdet ikke er endelig avklart hva gjelder samiske kulturminner. Tiltaket kan ikke iverksettes før undersøkelsesplikten i henhold til § 9 i Kulturminneloven er oppfylt. Dette må tiltakshaver bli gjort oppmerksom på.

Arealbruk og øvrige samiske interesser

Reinåa ligger innenfor Færen reinbeitedistrikt. Planlagte tiltak fra inntaksområdet og ned mot kraftstasjonen ligger i et område som er definert som vinterbeite II, inntaksområdet grenser også mot områder definert som sommerbeite II og høstbeite II.

I forbindelse med behandlingen av denne søknaden, i tillegg til søknadene om bygging av Gudåa, Sagelva og Mølska kraftverk i nærliggende områder, må det gjøres en vurdering av tiltakets kumulative karakter i forhold til andre gjennomførte og planlagte tiltak i utbyggingstiltakets influensområde vurderes. Der hvor reindriftsinteresser blir berørt, skal de samlede effektene av planer og tiltak innenfor det enkelte reinbeitedistriktet vurderes.

Det er viktig at tiltakshaver holder en tett dialog med de berørte reieneierne, spesielt under anleggsarbeidet for å hindre at arbeidet vil medføre unødvendig negativ påvirkning på reinbeitedistriktet.

Oppsummering

Sametinget anser det som sannsynlig at det finnes hittil uregistrerte samiske kulturminner innenfor de berørte områdene. Undersøkelsesplikten i forhold til Kulturminnelovens § 9 anses ikke som oppfylt.

Reinbeitedistriktet må involveres i planleggingen av anleggsarbeidet slik at man unngår unødvendig belastning i forhold til reien i området.

Vi gjør oppmerksom på at denne uttalelsen kun gjelder Sametinget, og viser til egen uttalelse fra Nord-Trøndelag fylkeskommune.”

Sametinget uttalte i brev av 5.12.2011:

”Sametinget har nå befart det aktuelle området. Det ble under befaringen registrert tre automatisk freda samiske kulturminner. Det dreier seg om 2 gammetufter og en reinsamleplass. Registreringene er lagt inn i den nasjonale kulturminnedatabasen Askeladden og har fått registreringsnummer 150448, 150449 og 150450. Vedlagt dette brevet er også befaringsrapporten vi har laget med kart over registreringene. Etter mailveksling med dere har vi forstått at det i dag ikke finnes inngrepssoner som er kartfestet med GPS-punkter. Vi kan dermed ikke sjekke nøyaktig om rørtraseen vil komme i konflikt med de registrerte

kulturminnene. Vi legger derfor med de koordinater vi har registrert og minner om at det er 5 m sikringssone for hver registrering fra ytre kanten av registreringen som er automatisk freda.

Tiltakshaver må sjøl finne ut om inngrepene er i konflikt med de registrerte kulturminnene eller deres sikringssone på 5m. Som vedlegg til befæringsrapporten legger vi derfor utdrag fra Askeladden med GPS-posisjoner til hver registrering.

Hvis det viser seg at røtraseen vil komme i konflikt med registreringene må det søkes om dispensasjon etter kulturminneloven, jf Lov 1978-06-09nr 50: Lov om kulturminner § 8 første ledd.

Sametinget har ingen øvrige merknader til det foreslåtte tiltaket.

I tillegg viser vi til meldingsplikten: Skulle det under arbeid i marken komme fram gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes kulturminnevernet ved Sametinget og Nord-Trøndelag fylkeskommune omgående, jf. Lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kulturminneloven) § 8 annet ledd. Vi forutsetter at dette pålegg formidles videre til dem som skal utføre arbeidet i marken. (...)”

Reindriftsforvaltningen i Nord-Trøndelag uttalte i brev den 21.10.2010:

”(…)

Konsekvensvurderingen av tiltaket viser at reindriften vil få en liten negativ konsekvens av utbyggingen. Konsekvensene som nevnes er; arealbeslag, økt ferdsel og forstyrrelse, utrygg is vinterstid og forstyrrelser i anleggstiden. Reindriftsagronomen er enig i vurderingene i søknaden. I tillegg er det ønskelig at reinbeitedistriktet involveres i planleggingen og gjennomføring av anleggsperioden, slik at konsekvensene for reindriften reduseres mest mulig. Veien vil trolig medføre økt ferdsel i området og det er viktig av veien stenges med bom som er låst. Reindriftsagronomen vil be om at det vurderes om det er behov for å oppgradere veien etter anleggsperioden, eller om den i stedet kan benyttes med 4-hjuling/skuter. Hvis det er rein i område på vinteren er det en fare for at rein kan gå seg fast i isen ved inntaksdammen eller trekke ned til bygda etter veien hvis det er dyp snø. Hvis dette blir et problem, bør det kreves at tiltakshaver setter opp gjerde som stenger for inntaksdam og trekk ned veien.

Vi ber om at forutsetningen med låst bom på veien tas inn i konsesjonsvilkårene som et krav og at reindriftsutøverne i området får tilgang til nøkkel. I tillegg bør det tas inn muligheten for at tiltakshaver skal føre opp gjerde som stenger for inntaksdam og trekk ned langs veien, hvis det blir en problemstilling. Ved planlegging og gjennomføring av anleggsperioden må reinbeitedistriktet involveres, slik at det skjer med minst mulig konsekvenser for reindriften. I tillegg er det ønskelig at veien ikke oppgraderes etter endt anleggstid.”

Feren reinbeitedistrikt uttalte i brev den 1.10.2010:

”Feren Reinbeitedistrikt går imot at det gis konsesjon til Reinåa kraftverk i Meråker kommune, Nord-Trøndelag.

Feren Reinbeitedistrikt krever skjønn hvis konsesjon gis. Distriktet frykter store forstyrrelser for reindriften. Vi har erfart at bomveier blir stående oppe for allmenn ferdsel. Vi vil ikke godta at konsesjon gis til Meråker Kraft. Det er et sårbart område. Det er også et kalvingsland. Distriktet frykter hytteutbygging i området. Meråker bruk eier halvparten av Meråker Kraft. Meråker bruk viser ingen forståelse for reindriften innen Feren Reinbeitedistrikt.”

Forum for natur og friluftsliv i Nord-Trøndelag uttalte i brev den 19.10.2010:

”Viser til konsesjonsøknader fra Fjellkraft og Meråker Kraft AS om tillatelse til utbygging av 4 småkraftverk i henholdsvis Gudåa, Reinåa, Sagelva og Mølska tilknyttet Stjørdalsvassdraget i Meråker og Stjørdal kommuner.

(...)

Det er valgt å gi felles uttalelse for disse konsesjonssøknadene da de ligger side om side i et nasjonalt laksevassdrag, Stjørdalselva. Og til sammen vil disse utbyggingene være av en slik størrelse at det vil være naturlig å se de i sammenheng med hverandre og ikke vurdert hver for seg.

(...)

Disse 4 kraftverkene vil til sammen ha nærmere 60 GWh i årsproduksjon. På grunn av omfanget av disse 4 søknadene til sammen vil det som nevnt være naturlig å se de i sammenheng og ikke som enkeltstående prosjekt. Dette er også noe naturmangfoldloven (NML) påpeker i § 10 «en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for». Stjørdalselva er nasjonalt laksevassdrag, de 4 kraftverkene har utløp i dette vassdraget. Vassdraget er tidligere regulert flere ganger og det har vist seg i ettertid at dette har ført til negative miljøkonsekvenser for elva, med blant annet redusert fiske og tap av inntekter for grunneiere langs vassdraget. Tidligere reguleringer har ført til at vassdraget har redusert sommervannføring, økt vintervannføring med påfølgende reduksjon og økning av temperatur i elva. Flere kraftutbygginger vil være med på å forsterke denne trenden. På grunn av laksens og sjørretens negative bestandssituasjon vil vassdraget være ekstra sårbar ved ytterligere tekniske inngrep.

Sjørret er en fiskeart i nedgang, og truet i Stjørdalsvassdraget. Fra årets sesong er den fredet for beskatning og det jobbes med å bygge opp bestanden igjen. Sideelvene til Stjørdalselva vil være viktig i den jobben, blant annet er Gudåa og Mølska 2 viktige elver i så sammenheng. I de senere år er det kommet fram at bekker og småelver i større vassdrag har større betydning for sjørret og laks enn tidligere antatt.

Felles for alle søknadene er at befaring i forbindelse med konsekvensvurderingene er at de er foretatt på høsten. For Gudåa, Reinåa og Sagelva er befaring foretatt i oktober, dette er alt for sent for å kunne uttale seg om det biologiske mangfoldet (med unntak av moser og lav). Mange blomsterarter er avblomstret og nedvisnet, uten mulighet til gjenkjenning. Videre er det for sent på året for å kunne si noe om artssammensetningen av fugl i området. De fleste trekkfugler er begynt på trekk til vinterboplass så sent på året og det virker usannsynlig at 4 elvedaler i Stjørdalsdalføret ikke skal være leveområdet for hverken rovfugler, vadere, småfugl og andre. Særlig siden Stjørdalselva er et viktig område for fugl i Trøndelag. Eneste fugl som er observert er fossekall, i Mølska. Fossekall er ikke truet i Norge, men med den utbyggingshastigheten man har i vassdrag i dag kan framtiden til denne arten være uvisst. Regulering av elver kan føre til dårligere tilgang til næringssøk og reduserte muligheter til gode hekkelokalteter.

Det er flere effekter som er sammenhengende og vil være innvirkende ved en slik utbygging som er skissert i de 4 konsesjonssøknadene. Man får redusert vannføring og endret fuktighetsregime i det enkelte elleie, samt endret temperatur og strømføringer i hovedvassdraget. Det beslaglegges areal i forbindelse med kraftstasjon, kraftledninger og veier for hvert enkelt kraftverk. Det vil være store forstyrrelser i anleggsfasen, her hvor det er snakk om 4 utbygginger til samme tid vil et stort område være påvirket av støy og ferdsel.

Konklusjon

På grunnlag av de opplysninger som kommer fram i de 4 konsesjonssøknadene kan ikke FNF-NT stille seg positiv til en slik massiv utbygging av Stjørdalsvassdraget da vi mener at tålegrensen for vassdraget allerede er på grensen med nåværende reguleringer og inngrep.

Vi ber om at alle de 4 konsesjonssøknadene for Mølska, Sagelva, Gudåa og Reinåa avvises.

Følgende organisasjoner har sluttet seg til uttalelsen:

Nord-Trøndelag Turistforening v/ Daglig leder Nina Kolstad

Norges Jeger og Fiskeforbund i Nord-Trøndelag v/ Fylkessekretær Endre Alstad

Norsk Ornitologisk Forening i Nord-Trøndelag v/ Leder Stein Narve Kjelvik

Stjørdal Jeger- og Fiskerforening og Meraker Jæger- og Fiskerforening uttalte i brev den 4.10.2010:

”(…)

Generelt:

1) Stjørdalselva er nasjonalt laksevassdrag. Dette, samt laksen og sjørretens generelt pressede bestandssituasjon, tilsier varsomhet med ytterligere tekniske inngrep i vassdraget. Vi viser i den forbindelse til St.prp.nr. 32 (2006-2007) Om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder hvor det fastslås at ”I de nye nasjonale laksevassdragene vil det ikke være tillatt med nye tiltak og aktiviteter som kan skade villaksen” (kap. 1.3.3). Vi kan ikke se at planene om kraftutbygging i viktige sideelver til Stjørdalsvassdraget er forenlig med disse målsetningene.

2) Stjørdalsvassdraget er regulert flere ganger, senest i 1994. Reguleringen har hatt negative miljøkonsekvenser, se eksempelvis Arveklev, m.fl., 2009. I Overskjønn i Frostating lagmannsrett av 30.12.2009, ble utbygger pålagt erstatning til elveiere langs Stjørdalsvassdraget på grunn av påvist tap på grunn av dårligere fiske. Flere reguleringer, vil påvirke vassdraget i ytterligere negativ retning, noe som også innrømmes i konsesjonssøknadene.

3) De tidligere reguleringene av elva har ført til et unaturlig vannføringsregime med redusert sommervannføring, økt vintervannføring, økt temperatur i elva vinterstid og redusert temperatur sommerstid. Flere kraftutbygginger vil forsterke denne effekten.

4) Sjørreten i Stjørdalsvassdraget er truet og er fra sesongen 2010 fredet fra all beskatning. SJFF og MJFF arbeider for å bygge opp bestanden igjen, blant annet gjennom ulike kultiveringstiltak. Det er begrenset med bekker egnet for sjørret i Stjørdalsvassdraget og elvene beskrevet i søknadene kan være viktig for totalbestanden. Særlig Mølska og Gudåa er av en slik størrelse at produksjonen av sjørret i gunstige år kan være betydelig. Hvis det tillates utbygging av småkraftverk i mindre bekker til skade for sjørreten, ser vi mørkt på muligheten for å kunne bygge opp bestanden igjen.

5) Erkjennelsen av at bekker og småelver i større vassdrag har stor betydning for både laks og sjørret er økende. Det klassiske synet på laksens biologi har vært at yngelen er relativt stasjonær i sine første leveår. Nyere forskning (Johansen, 2005) viser imidlertid at lakseyngel bruker bekker og mindre elver aktivt i sitt næringssøk.

6) Utbygging av småkraftverk kan innebære små miljøkonsekvenser i det enkelte tilfelle. Naturmangfoldsloven § 10 fastslår imidlertid at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut i fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Så lenge det ikke

eksisterer en fylkesplan for småkraftverk i Nord-Trøndelag, kan vi ikke se at dette hensynet vil bli ivarettatt.

Konklusjon:

7) Stjørdal Jeger- og Fiskerforening og Meraker Jæger- og Fiskerforening er negative til de foreliggende konsesjonssøknadene og ber om at de avvises. Etter vår mening er tålegrensen for Stjørdalsvassdraget i form av vassdragsreguleringer allerede overskredet og ytterligere reguleringer med negativ effekt for laks og sjørret vil medføre at statusen som nasjonalt laksevassdrag har liten reell verdi.”

Naturvernforbundet i Stjørdal og Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag uttalte i brev den 23.10.2010:

”Naturvernforbundet i Stjørdal og Nord-Trøndelag går mot planene om bygging av småkraftverk i Reinåa både på grunn av effekter i Reinåa og dens nærområde spesielt, og i Stjørdalsvassdraget generelt. Dette blir begrunnet i punktene nedenfor:

1. **Datagrunnlag:** Undersøkelser av biologisk mangfold er utført ved befaring 12. oktober. Én dag med feltarbeid sent på høsten kan aldri fremskaffe tilstrekkelige opplysninger til at man på et faglig grunnlag skal kunne vurdere et områdes verdi med hensyn til biologisk mangfold. Databasene inneholder nesten ingen opplysninger om flora og fauna i området, og litteraturlista inneholder kun to kilder som kan berøre det aktuelle området, resten er bare generell litteratur. Det kan derfor stilles store spørsmålstegn ved holdbarheten av de presenterte opplysningene om biologisk mangfold. Det innrømmes i rapporten at kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt.
2. **Fugl:** For å kartlegge forekomsten av fugl i denne type områder, er undersøkelser i oktober nærmest verdiløse. En undersøkelse i hekketiden er det eneste som kan gi et svar på om det finnes særlig interessante fugleforekomster i området. Den presenterte miljørapporten er derfor uten verdi når det gjelder vurdering av effekter på fuglelivet.
3. **Fossefall:** Fossefall ble ikke påvist ved befaringen, men antas å forekomme som hekkefugl. Fossefallet er en av de artene som blir hardest rammet av småkraftutbygging. Den store belastningen på Stjørdalsvassdraget med bl.a. fire nye planlagte småkraftverk gjør ikke situasjonen bedre for arten. Sumeffekten av alle småkraftverkene har store negative konsekvenser på bestandsutviklingen av vår nasjonalfugl.
4. **Bunndyr:** Det er ikke påkrevet fra myndighetene at utredningen skal ha egne bunndyranalyser. Dette er i prinsippet svært uheldig og et betydelig tankekors, ettersom bunndyr er den gruppen som blir hardest rammet av en småkraftutbygging. Spesielt innenfor de best kjente gruppene: vårfluer, steinfluer, døgnfluer og vannbiller er det et betydelig potensial for forekomst av rødlistearter i området.
5. **Andre kilder:** Ekspertvurderingene om biologisk mangfold er i stor grad basert på opplysninger fra eksisterende databaser og kontakt med lokalkjente personer. Databasene er av naturlige årsaker svært mangelfulle, og lokalkjente personer har som regel mest kunnskap om forekomst av store pattedyr og jaktbart vilt. Det stilles derfor store spørsmål om betydningen av denne type data som grunnlag for å gjøre konklusjoner om områdets verdi for biologisk mangfold.
6. **Rødlistearter:** Det er funnet fire rødlistearter i området (én mose, to lav og én sopp) til tross for svært begrenset innsats med kartlegging av flora og fauna. Området har derfor utvilsomt potensial for flere verdifulle arter, som krever mer detaljert kartlegging.

7. *Verdifulle naturtyper: I tiltaksområdet finnes en verdifull naturtype: bekkekløft, som vil bli negativt påvirket av en utbygging.*
8. *Anadrom fisk: Sjørret og laks forekommer i nedre deler av Reinåa. Sjørreten i Stjørdalselva er truet og fredet for all beskatning. I Stjørdalsvassdraget er det bare et begrenset antall bekker som egner seg for sjørret.*
9. *Reindrift: Hele nedslagsfeltet til Reinåa er reindrifftsområde, og deler av det berørte området brukes til reinbeite. Reindriften vil bli negativt berørt av planene, spesielt i anleggsperioden. Effekten på reindriften må tillegges stor vekt og dessuten sees i sammenheng med negative effekter påført i forbindelse planer om av småkraftverk i andre sideelver i Stjørdalsvassdraget, både i Stjørdal og Meråker.*
10. *INON-områder: Området ligger i utkanten av et stort inngrepsfritt, som vil bli redusert i størrelse som følge av inngrepet. Dette kan ikke Naturvernforbundet akseptere.*
11. *Landskapseffekter: Området vil bli skjemet av store fysiske inngrep, spesielt under anleggsperioden, med bl.a. planering og rydding langs rørgaten. Rørgatetraseen vil bli et permanent, godt synlig, skjemmende inngrep i naturen. Det planlegges videre bygging av en permanent kjøreveg.*
12. *Samlet effekt på vassdraget: Stjørdalsvassdraget er tidligere regulert flere ganger. Vassdragets tålegrense for kraftutbygging er for langt overskredet. Flere kraftutbygginger kan forsterke effektene av tidligere reguleringer både mht. vannføring og vanntemperatur med påfølgende negative konsekvenser for det biologiske mangfold.*
13. *Villaks: Stjørdalselva er et nasjonalt laksevassdrag, og det tillates ikke inngrep og aktiviteter i vassdraget som er til skade for villaksen. Inngrep i sideelver til Stjørdalselva er potensielt skadelige for villaksen og bør unngås.*
14. *Samlet plan for småkraftverk: Det foreligger ingen samlet plan for bygging av småkraftverk. Naturmangfoldlovens § 10 slår imidlertid fast at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som systemet er eller vil bli utsatt for. § 9 befester videre hvordan føre-var-prinsippet gjelder i forvaltningen."*

Even Hatlelid Mortensen sendte inn følgende uttalelse via NVEs nettsider 4.10.2010:

"Saken med Reinåa og Gudåa, er at de er noe så til de grader inngrepsfrie

Sagelva er også inngrepsfri, hvis man ser bort fra den lille kraftlinja

(...)

Jeg er ABSOLUTT ikke alene om å mene at Gudåa og Reinåa er SPESIELT viktig å ta vare på, men Sagelva og Mølska på en sterk andre- og tredje plass.

(...)

Ikke ta fra oss disse naturperlene, som er TOTALT inngrepsfrie. Det er "bare" en km. Som blir berørt av det som er villmark (Reinåa og Gudåa), men for det første er ikke en km "bare", og for det andre så er disse elvene med på å skape liv i dalen (se på Bilde01 igjen), så dalen ikke må døpes om fra Stjørdalen til Tør(r)dalen, og fossekallen som jeg, og mange andre har sett i alle disse elvene ikke må omdøpes fra fossekall til tørrpinn.

Så blir det "bare" litt hyttebygging over dette, og "bare" litt forlengelse av veien over dette, osv. osv. osv. Det er "bare" drøye 100 meter til fossen Bilde08 og 09, og "bare" drøye 400

meter til fossen bilde01 og Bilde03, men du store så bortgjemt de er likevel, og flere må få nyte dem i full blomst.

(...)

Det er jo mange andre elver rundt om kring som også fortjener å ikke bli gjort noe mer med, men i hvert fall så er Stjørdalsvassdraget såpass regulert i øvre del, at midtre og nedre del kan få leve (selv om den stripa i midten er menneskestyrt av NTE).

Alle fire elvene blir jo bare til små bekker (bilde06 og 07) etter ei uke med finvær, så det er jo nærmest en prinsippsak det med å legge dem i rør. Mikrokraftverk går jo til nød an å svelge, men det beste er om elvene får ligge urørte.

(...)”

Geoff McDonald uttalte i e-post den 25.10.2010:

”UTTALELSEN TIL SØKNADER OM KONSESJON FOR KRAFTVERK: MØLSKA, SAGELVA, REINÅA, GUDÅA

Hva med kumulativ påvirkningen av de fire søknadene?

Det er søkt om tillatelse til kraftverk bygging på fire av sideelver til Stjørdalselva, og fire søknader, med hver sin miljørapport, er lagt ut til ettersyn. Det jeg savner blant alle dokumentene er kanskje det viktigste: vurdering av den kumulative påvirkning (sumeffekter) og konsekvenser for elvmiljøet i Stjørdalselva. Hver for seg, kan de fire små sideelver virker ubetydelig og de fire inngrep ble da vurdert som ubetydelig til elvmiljøet: men det kumulativ påvirkning av å tape litt her og litt der kan i verste fall tilsvare 'death by a thousand cuts' for den større akvatiske økosystem. NVE bør kreve en grundig utredning av den sumeffekt av de fire foreslått prosjekter, og da behandler konsekvensutredning på vassdrags skala.

På temaet 'fisk og ferskvannsfafauna' i alle fire miljørapporter, er det vurderte til å være middels til liten negativ påvirkning fra foreslått kraftverkene. Påvirkninger er på fisk og særlig på bunndyr (invertebrater) i elver. Det er også noe negativ påvirkning på andre miljøtema områder i rapportene. Hver for seg, kan påvirkningen bli lett avvist som ubetydelig. Men i hvert tilfelle representerer det altså en forenkling av det akvatiske økosystem, enten det er, for eksempel for bunndyr, reduksjon i individantall eller reduksjon av artsmangfold (som jeg mener kan likeså godt vær tilfellet). Og det kumulative resultatet av diverse forenklinger i de fire små sideelver kan være større og mer kompleks, når det til sammen vurderes de sumeffekter av de fire 'ubetydelige' inngrepene.

Det gjør vondt å miste ei elv...

Mitt andre hovedpoeng i uttalelsen sikter på et tema som jeg mener er undervurdert i alle de rapporter. Tema omfatter de landskapsverdier, og friluftsverdier, og opplevelsesverdier, og mye mer. Det handler om tap av de små men enda utemma elvene som gir vassdragene et særpreg. De små glimt av Sagelva, eller Reinåa, når man kjører oppover Stjørdalen er på alle måte en viktig naturopplevelse av en tydelig landskapselement- en visuell kvalitet som gir man påfylling. Legg den i rør, så er den små men spennende naturopplevelse blitt til en temmet dreneringen. Rapportene undervurderer de opplevelsesverdier: om Sagelva for eksempel, skrives det i rapporten at "elvenaturen har ikke kvaliteter utover det vanlige" og dermed fornedrer det ubeskrivelige dialog med naturen som kan foregå selv ved liten Sagelva.

(...)

Og enda mer konkret, er hvor "vondt" det kan bli for fauna å miste ei elv. Til eksempel: fossekaill. I rapportene er det oppgitt et betydelig negativ påvirkning når leveområde og mattilgangen til fossekaill krympes inn: her, og der, og der, og der, i de fire små elver. Jo, fossekaill kan flytte rundt til nye område hvis de finnes- men dersom levemuligheter bli betydelig redusert i de fire elver, kan det bli at også fossekaill har det vondt av å miste fire elver.

(...)

Avslutning

Jeg har uttalt meg om de fire søknader for Sagelva, Mølska, Reinåa og Gudåa samlet, og om mangelen på en vurdering av kumulativ påvirkning av de fire søknadene.

Jeg har også påpekt at i alle søknader, har de (mindre vitenskapelig) verdier knyttet til en utemna naturopplevelse og uberørt landskap, blitt etter min mening undervurderte i forhold til påvirkning fra foreslått kraftverksprosjektene.

Jeg har uttalt meg mer spesifikk om Sagelva og om Mølska, mest fordi jeg kjenner de best av de fire elver; men også fordi jeg mener at særlig de to elvene Sagelva og Mølska har høye verdier.

Når NVE vurderer de kumulative konsekvenser av de fire søknadene samlet, og behandler de etter føre var prinsippet, mener jeg at søknadene for kraftverkene i Sagelva og Mølska må bli avslått av NVE og ingen tillatelse gitt for kraftverk i særlig disse to elver."

Søkers kommentar til høringsuttaalelsene

Søker har i e-poster av 15.4.2011 og 19.5.2011 kommentert de innkomne høringsuttaalelsene slik:

"Vedr. uttalelse fra Reindriftsforvaltningen i Snåsa:

Ved utarbeidelse av Miljøplan for prosjektet vil alle de forhold som Reindriftsforvaltningen påpeker bli tatt hensyn til. Nevner slipp av reinoksene om våren og hvor oppstart/aktivitet tilpasses dette i tett dialog med sidaene. Midlertidig vei langs grøftraseen vil bli ut planert og revegetert.

Vedr. uttalelse fra Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag:

Pkt.1 Rådgivende Biologer AS (RB) fra Bergen har utarbeidet Biologisk mangfolds rapport. Vi anser de som svært seriøs og vi kommenterer innsigelsene fra Naturvernforbundet som følger:

Markarbeidet er utført 1. uka i oktober under svært gode værforhold, og RB opplyser at fakta innsamlingen var vellykket. RB brukte 2 feltbiologer i 2 dager og dette anser vi som søker tilstrekkelig for å vurdere elvestrengen og influensområdet. Det opplyses fra RB at de støtter seg til tilgjengelig litteratur som støtte for sin rapport. I tillegg har de intervjuet kommunens miljøvernkonsulent og viltforvalteren i Meraker Brug AS, samt grunneiere på stedet.

Pkt.2 RB uttaler at fugl ikke er den store konflikten langs elvestrengen

Pkt.3 At utbygging av et småkraftverk i Reinåa og andre sidevassdrag skal påvirke bestandsutviklingen av vår nasjonalfugl Fossekallen er påstanden. Dette skal vi ta alvorlig, vi vil ved hjelp av innleiet ornitolog kartlegge reirplasser for fossekaill og andre fugleslag på riktig tid av året; det betyr i hekketiden.

Pkt.4 Når det gjelder elvas evne til produksjon av bunndyr før og etter at en frafører vann, er noe som er svært vanskelig å vurdere på forhånd. En skal ha i minne at Reinåa i dag er svært uregjerlig elv, store vår- og regnflommer. Lange perioder om sommeren er det

lavvannperioder. Fagfolk på bunndyr har opplyst oss om at en vannhastighet på ca. 1 m/sekund kan være en ideell hastighet på elva for produksjon av bunndyr. At vi under stor vannføring frafører elva noe vann kan virke positivt.

Pkt.5 *Her i dette punktet reiser Naturvernforbundet en interessant problemstilling, er i det hele tatt vår kunnskap såpass at vi kan si noe om utviklingen av det biologiske mangfoldet enten en driver aktivt skogbruk eller bygger et småkraftverk. Det er kun en sammenligning av tilstanden før og etter bruksendringen som kan gi et svar på dette.*

Pkt.6 *Når det gjelder RB sin innsats for å kartlegge flora og fauna har Fjellkraft brukt ca. 60.000 (2006 kroner) på dette arbeidet. De krav som i 2006 ble stilt til Biologisk mangfold, mener vi er oppfylt. Imidlertid ser vi at skjerpede krav og innføring av Naturmangfoldloven gir økede krav til fordypning og vi vil derfor foreta en kvalitetssikring av Reinåa og vi vil komme med tilleggsopplysninger hvor det viser seg å være påkrevet.*

Pkt.7 *I og med at Reinåa sitt utløp i Stjørdalselva er bratt og med kraftig strøm ved stor vannføring og på det meste tørrlagt ved lavvannføring har vi etter samråd med Sweco Miljø i Trondheim vurdert det slik at elva ikke representerer noe gyteareal.*

Pkt.8 *I følge uttalelsene fra Reindriftsforvaltningen i Snåsa er ikke avstanden større enn at ulempene kan unngås ved å holde en god dialog med reindriftseierne.*

Pkt.9 *Det området som blir berørt av Reinåa er ikke mye brukt til rekreasjon; annet enn til elgjakt i den bratte lia og fuglejakt fra inntaket og videre inn i fjellet.*

Pkt.10 *Stjørdalsvassdraget har nå i over hundre år vært brukt til kraftproduksjon som har gitt grunnlag for bosetting for hele dalføret. En nevner elektrokjemisk industri, sagbruk og ikke minst fiske i Stjørdalselva; det har vært en fin biinntekt for grunneierne og ikke minst kanskje det nasjonale laksevassdrag som er gjort tilgjengelig for allmennheten. Gjennom denne perioden har selvfølgelig det biologiske mangfoldet endret seg, men å påstå at bruk av vann fra sidevassdrag for å skaffe tilveie fornybar energi vil forsterke de miljøeffektene vi ser i dag, hvilke? Fjellkraft er sikker på at realisering av ca.50 GWh fornybar energi som konsumeres i et ekspansivt dalføre, som er i rask vekst, vil bidra til et bedre miljø.*

Pkt.11 *Samlet plan for småkraftutbygging har Nord-Trøndelag fylke stilt seg negativ til.*

Pkt 12 Vedr. uttalelse fra Sametinget

Sametinget legger vekt på registrering av samiske kulturminner. Dette er vanlig prosedyre og Fjellkraft dekker de kostnader som påløper ved en befaring for å avdekke behov for undersøkelser.

For øvrig tar vi til etterretning at vi under detaljplanlegging og før oppstart av eventuelt anleggsarbeider holder en tett dialog med Essand Reinbeitedistrikt.

Pkt 13 Vedr. uttalelse fra Feren Reinbeitedistrikt.

Feren Reinbeitedistrikt v/Isak Danielsen har tidlig i planleggingsfasen blitt informert om våre planer med Gudåa. Vi registrerer at god informasjon avfører kun saklige innvendinger. Vi merker oss at i anleggsperioden må Fjellkraft og Feren Reinbeitedistrikt ha god dialog om utarbeidelse av fremdriftsplan som tar hensyn til bruk av området i beitesammenheng. Anleggsveien som er nevnt i uttalelsen er ikke en vei, men en konsekvens av at det blir en veilignende trase langs fremføring av grøfteopparbeidelsen. Grøften går delvis langs eksisterende skogsbilvei og for øvrig over myr og skogsmark. Grøftetraseen vil bli planert ut i forhold til terrenget og re vegetert med stedlig masse.

Vedr. uttalelse fra Even Hatlelid Mortensen

Fjellkraft respekterer alle sin rett til å uttale seg. Imidlertid uttaler Even Hatlelid Mortensen at han helst ser at alt er urørt, noe som ikke gir oss grunnlag for å komme med eventuelle avbøtende tiltak.

Vedr. Uttalelse fra direktoratet for naturforvaltning (DN)

DN påpeker at anadrom strekning i søknaden er omtalt som 150 m, mens den biologiske mangfolds rapport sier 290 m. I og med at DN og FMNT krever en undersøkelse av elvemusling og ål, så har Fjellkraft bedt Sweco Trondheim v/ Hans Mack Berger foreta en fiskeundersøkelse (el fiske) for å fastslå produksjonsarealet i Reinåa.

DN påpeker at det ikke er planlagt minstevannføring om vinteren. I følge hovedtabellen er alminnelig lavvannføring beregnet til 20 liter/sekund, noe som også er foreslått som minstevannføring.

Når det gjelder behov for å montere forbislippningsventil eller ikke mener vi at elva fra avløpet i kraftstasjonen er slik at vannet konsentreres i kulper og vannstanden i kulpene avhenger ikke særlig av en stans i kraftverket. I tillegg nevner vi at restvannsfeltet får tilsig fra tre større bekker som bidrar til vannspeil i kulpene på strekningen fra avløpet til Stjørdalselva. Dette kan studeres på NVE-befaringen og er for så vidt ikke det store spørsmålet.

Når det gjelder feltarbeidet for Reinåa, Gudåa og Sagelva så uttaler DN og FMNT at riktig tidspunkt for feltregistreringene er helt avgjørende for å oppnå et faglig forsvarlig beslutningsgrunnlag. Dette er vi nå i ferd med å imøtekomme både når det gjelder ornitologi, karplanter og naturtyper. Vi sjekker også ut eventuelle forekomster av ål og elvemusling.

Vedr. Uttalelse fra fylkesmannen i Nord-Trøndelag (FMNT)

Miljøvernkonsulenten hos fylkesmannen i Nord-Trøndelag uttaler at de ikke ønsker å uttale seg før kunnskapsgrunnlaget er i henhold til de påpekninger de har gjort. I og for seg har vi kommentert uttalelsene fra DN som er samkjørt i forhold til det FMNT mener.

Vedr. Meråker kommune sin høringsuttalelse til konsesjonssøknaden for Reinåa kraftverk

Behandlingen av saken i Meråker kommune er etter vårt syn positivt, men vi ser at kommunen ønsker en nærmere utredning av:

- *Behovet for permanent vei. I våre møter med Feren Reinbeitedistrikt fikk vi raskt forståelse for at veien så langt opp som inntaket ikke var i deres interesse. De så veien som en "ledevei" for rein ned i bygda, noe som er en vesentlig ulempe særlig på vårparten. Ved en endringsmelding vil vi derfor be om at planlagt vei opp til inntaket sløyfes.*
- *Influensområdet i forhold til landskap og friluftsliv. Hva angår landskapet så vil rørgata etableres i skogsmark og nedre delen består av ulendt terreng. Resten av traseen opp til inntaket går i glissen skogsmark og her vil grøfta bli lagt med omtanke og re vegetert. Kan derfor ikke se at inngrepet vil influere på landskapet. Gjenveksten er relativt sett rask i Meråker og terrenget "leger" seg etter noen år.*
- *Naturverninteresser. Undertegnede er selv kjent i området og kan ikke se hvordan vi skal kunne påvirke naturverninteressene. Å sløyfe vei til inntaket er positivt i forhold til naturverninteressene.*
- *Biologisk mangfold. I den tiden konsesjonssøknaden har ligget på vent hos NVE har kravene til kunnskapsgrunnlaget økt. Kravene til fordypning har endret seg og også konsekvensene skal*

utredes i henhold til Naturmangfoldloven. Vi har bedt utførende av biologisk mangfold, Rådgivende Biologer AS, om at de oppdaterer rapporten slik at dagens krav tilfredsstilles.

- Landbruk. Temaet landbruk vil ikke så langt vi ser det bli påvirket av en utbygging av småkraftverk i Gudåa.”

Tilleggsopplysninger og kommentarer til disse

Etter høringen ble det utarbeidet tilleggsrapporter om naturtyper og vegetasjon, ål og elvemusling, fugl og vilt. Hovedinnholdet i rapportene er gjengitt her:

Børge Wahl, mai 2011 – Tilleggsrapport fugl og vilt.

”(...) Resultat

(...) Totalt 23 arter ble observert under de to takseringsdagene. Fossekall ble ikke observert eller hørt selv om vassdraget skulle ha gode forutsetninger for å huse arten. Det antas at arten finnes i Reinåa. Artslisten er representativ for et vassdrag som går gjennom de aktuelle skogtypene og det er ikke forventet at en eventuell utbygging vil endre artssammensetningen i noen vesentlig grad. Øst for vassdraget ligger en aktuell hekkebiotop for rovfugl. I denne bergveggen ble det observert ravn, begge takseringsdager. Det antas at arten hekker på den aktuelle lokaliteten, selv om undertegnede ikke lyktes å lokalisere reiret. På toppen av samme bergvegg var det en bjørk som hang utenfor kanten. Under denne ble det sett «skitstriper» i fjellveggen. Det er sannsynlig at dette treet benyttes av rovfugl under hvile og speiding etter bytte. Samtale med Tom Roger Østerås avdekket at Kongeørn (*Aquila chrysaetos*) hekker vest for Renå gård og finnes innenfor 1 km fra vassdraget. Kongeørna har flere alternative reir i området og den har bl.a. hekket i Raudhammeren øst for Reinåa på midten av 90-tallet. I granskogen på østsiden av det planlagte kraftstasjonsområdet finnes det flere reir av Spurvehauk (*Accipiter nisus*) (Karl Inge Uppstrøm via Tom Roger Østerås). Arten ble ikke observert under takseringene. Av de artene som ble observert er det bare Strandsnipe som er representert på den norske rødlista (2010). Arten vil bli nærmere omtalt under. Strandsnipe er i den Norske rødlista 2010 klassifisert som nært truet (NT). Dette skyldes en bestandsnedgang de siste 15 år og den viktigste faktoren sies å være habitatforandringer. Arten er allikevel en av de vanligste vadefuglene i Norge. Bestanden langs Reinåa blir utifra antall observasjoner anslått til 0-1 par. Begge observasjonene ble gjort nedenfor aktuell kraftstasjonsplassering. Det kan imidlertid ikke utelukkes at arten også finnes på strekningen hvor det vil bli fraført vann. Kurven (kurve 1) under viser at i et normalt år vil vannføringen etter utbygging ikke være mindre enn vannføringen har vært i tørre år tidligere (kurve 2). Ved lav vannstand vil arten sannsynligvis bruke Stjørdalselva (ligger ca. 200 m nedenfor planlagt kraftstasjon) til næringssøk og hekke lokalitet.

Pattedyr

Det ble ikke observert pattedyr under takseringsdagene. Sportegn og skit ble funnet etter elg, rein, hjort og rådyr i influensområdet. Ut ifra sportegn virker det som om elg finnes i influensområdet i størst antall. Nedenfor planlagt inntak krysser en velbrukt hjorteviltsti, Reinåa. Denne benyttes sannsynligvis av andre store pattedyr som opptrer regelmessig i området (gaupe og jerv). Ellers ble det funnet skit etter mår, rev og hare.

Det ble ikke observert smågnagere under takseringen, men rester etter døde lemen fantes langs hele strekningen.

På bakgrunn av de observasjonene som ble gjort i løpet av to feltdager ved Reinåa, så ble det ikke funnet arter som vil bli sterkt berørt av de ulike tiltakene i influensområde og berørt strekning av elva. Når det gjelder Strandsnipe så ble arten observert utenfor influensområdet og vil dermed lite trolig bli påvirket av utbyggingen. Siden fossekall og strandsnipe, sannsynligvis opptrer innenfor utbyggingsområdet settes verdi og konsekvens lavt, jf tabell under. For de øvrige artene så vil inngrepet få en ubetydelig konsekvens utover forstyrrelsen som eventuelle anleggsarbeider representerer. Disse bør søkes lagt til en periode utenfor yngle og hekketid for pattedyr og fugl. Når det gjelder opplysningene om at Kongeørn hekker i området og har et alternativt reir i Raudhammeren understreker det bare viktigheten av at nevnte hensyn tas.

(...)

Det skal også gjøres en vurdering i forhold til sumeffekter av inngrepet. Eksisterende og planlagte inngrep fremgår av vedlagte tabell hentet fra NVE Atlas (...). I tillegg kommer prosjektene Sagelva kraftverk, Gudåa kraftverk og Mølska kraftverk, konsesjonssøkt av Fjellkraft A/S. Alle drenerer til samme hovedvassdrag (Stjørdalselva). Alle disse inngrepene representerer hver for seg deler av levområdet for spesielt Fossefall og Strandsnipe i Stjørdalsvassdraget med sideelver. Prosjektene samlet utgjør en liten del av samlet vannstreng i hele vannsystemet og konsekvensene er satt middels til lavt for de to artene i flere av prosjektene. Følgelig vil også summen av inngrepene få liten til middels konsekvens. For begge arters vedkommende er total hekkebestand stor og effekten vil da bli mindre, enn om det hadde vært snakk om arter med en liten og sårbar bestand.”

Rådgivende Biologer AS (24.8.2011) – Tilleggsregistreringer av naturtyper og vegetasjon i Reinåa

”(…)

Områdebeskrivelse og verdivurdering

Verdifulle naturtyper

Naturtypen bekkeløft og bergvegg (F09 i DN-håndbok 13) er registrert i tiltaksområdet av Reiso (2010) og informasjon om denne finnes også i konsekvensvurderingen av Reinåa kraftverk av Hellen mfl. (2010). Lokaliteten er vurdert til C – lokalt viktig. Det ble ikke observert andre naturtyper på befaringen den 11. juli 2011. I det aktuelle partiet av elva er det flere fosser, men ingen som danner fossesprøytsoner (E05 i DN-håndbok 13). Basert på de nye registreringene, vurderes fortsatt verdien for deltemaet verdifulle naturtyper å være liten.

Karplanter, moser og lav

I nedre del av tiltaksområdet er det dyrka mark, hogstflater og plantefelter av gran. Langs elva er det et smalt belte med løvskog, i hovedsak med rogn, bjørk og gråor. Spesielt på østsiden av elva er det mye gjengroende hogstflater oppover den bratte dalsiden (figur 1), med typiske gjengroingsarter som bringebær og geitrams. Først fra ca. høydekote 120 m er det urørt vegetasjon som i hovedsak består av blåbærskog (A4 i Fremstad 1997). I tresjiktet dominerer gran, men det er også innslag av bjørk, furu, rogn og selje. I busksjiktet er det en del einer og i feltsjiktet er det typiske arter for vegetasjonstypen som bjørnkam, blåbær, smyle, fugletelg, hengeving og skrubebær. I et svært bratt parti på østsiden er det noe eldre granskog som stedvis har et relativt frodig feltsjikt (figur 2). I de frodige partiene er det innslag av høystauder som turt og mjødurt i feltsjiktet, men skogburkne, saueteig, hengeving og fugleteig dominerer og vegetasjonstypen kan best klassifiseres som storbregneskog (C1). Dette partiet inngår i den registrerte bekkeløften.

Høyere opp går vegetasjonen over i røsslyng-blokkbærfuruskog (A3) med furu og noe gran på mer torvaktig humuslag. Det ble bare registrert karplanter typisk for disse vegetasjonstypene (se Fremstad 1997). Opp mot den klimatiske tregrensen og i området ved planlagt inntak er det fattig bakkemyr (K3 – fattig fastmattemyr) og skog-/krattbevokst fattigmyr (K1), se figur 3. Bortsett fra de små partiene med storbregneskog i bekkekloften, dominerer fattige vegetasjonstyper i i tiltaksområdet. Av moser i og ved elva dominerte mattehutremose (*Marsupella emarginata*) og det ble i tillegg registrert halsbyllskortemose (*Cynodontium suriferum*), knippegråmose (*Racomitrium fasciculare*), skjoldsaltlav (*Stereocaulon vesuvianum*) og oljetrappemose (*Nardia scalaris*). Dette er alle vanlige arter. Det ble ikke lagt vekt på å registrere moser og lav i bekkekloften, da denne er godt undersøkt fra før. Artsmangfoldet i tiltaksområdet er relativt lavt. Basert på de nye registreringene, vurderes fortsatt verdien for deltemaet karplanter, moser og lav å være liten.

Virkning og konsekvens

De nye registreringene gir ikke grunnlag for å endre konsekvensvurderingen i Hellen mfl. (2010) for deltemaene verdifulle naturtyper og karplanter, moser og lav.

Tiltaket vurderes å ha liten negativ virkning på verdifulle naturtyper og middels negativ virkning på karplanter, moser og lav.(...)”

Sweco Norge AS (7.7.2011) – Tilleggsundersøkelser ål og elvemusling i Reinåa.

”(…)

Det er tidligere kjent at det finnes ål i Stjørdalselva som Reinåa munner ut i. Det er også kjent at det fantes elvemusling i Tevla nedstrøms Kopperå, men ovenfor anadrom strekning tidligere (Anton Rikstad, pers. medd.). Ved tidligere el-fiske i regi av Stjørdalsvassdragets klekkeri er det påvist én årsyngel av laks i kulpen ved planlagt utløp kraftstasjon i Reinåa og ørretunger lenger nede i Reinåa (Mari Berger Skjøstad, pers. medd.). Dette indikerer at voksen laks og eller sjørøtt kan vandre opp til kulpen ved planlagt kraftstasjon, at det i enkelte år foregår gyting her (iallfall av laks), da årsyngel ikke kan vandre opp fossestrykene nedenfor.

(…)

Resultat

Det ble ikke funnet ål eller elvemusling på prosjekstrekningen. Det finnes imidlertid ål i Stjørdalselva, og en kan ikke utelukke at den tilfeldig svømmer innom nedre del av Reinåa. Det ble heller ikke påvist andre fiskearter (laks eller ørret) i Reinåa. Det er imidlertid områder meg egnet substrat for gyting og oppvekst for både laks og/eller ørret på strekningen. Tidligere undersøkelser dokumenterer at det av og til gyter laks og ørret i Reinåa, men elva er generelt for stri og har mindre egnet habitat for laksefisk og ål sammenliknet med nærliggende områder i hovedelva. Strekningen videre ovenfor planlagt kraftstasjon består i hovedsak av fjellgrunn med fosser og strie stryk. Datagrunnlaget for ål og elvemusling, samt for laksefisk på strekningen som berøres av planlagte Reinåa kraftverk, vurderes nå som godt.

Konklusjon

Utbyggingsstrekningen for Reinåa kraftverk vurderes ikke å ha verdi for ål og elvemusling. En utbygging vil derfor ikke gi noen påvirkning og dermed ingen konsekvenser her.

For laksefisk er Reinåa av relativt liten verdi, og ved plassering av kraftstasjon som planlagt med avløp til øvre kulp (foto 1), vil utbyggingen ha liten påvirkning og konsekvens for fisk i Stjørdalsvassdraget generelt.”

Endringsmelding

Etter befaringen endret søker planene noe, og søker om tunnel i stedet for nedgravd rørgate. Inntaket er også flyttet til motsatt side av elva. De viktigste endringene er gjengitt under:

"Endringsmeldingen slår fast at Meraker Kraft AS har valgt å søke det vestlige alternativet (alt.2, vestre side av Reinåa) og gjør rede for hovedtiltakene. Fakta som fortsatt er gyldig og som fremgår av den opprinnelige søknaden gjentas ikke, kun de forhold som påvirkes av endringen. For å begynne nederst så nevner vi at kraftstasjonsplasseringen fortsatt er på kote 85, bare med den forskjell at den flyttes fra øst- til vestsiden av Reinåa. Avløpet fra kraftstasjonen er i kulpen som danner vandringshinderet for anadrom fisk. Fra kraftstasjonen legges duktile rør i grøft i en lengde av 380 meter. Fra innslagsstedet for tunnel/fullprofilboring legges rør i tunnel til propp, hvorfra en borer sjakt i 45 grader opp til lukehuset. Lengden av tunnel og sjakt er ca. 1260 meter. Ved en kombinasjon av 12 m² tunnel og sjakt på Ø 900 vil en ta ut ca. 20.000 m³ sprengstein. Uttatte masser vil bli brukt som grunnarbeid for bygging av skogsbilveier og andre formål i Meråker, slik som fundament for hytter og opparbeidelse av veier, gang og sykkelstier o.l. Da ulike byggeprosjekter i Meråker skjer gradvis vil en måtte etablere et midlertidig mellomlager (som vist på kartskissen). Grøftetrase fra tunnelinnslag og opp til inntaksstedet faller bort. En er derfor nødt til å bruke helikopter for nødvendige arbeider og frakt av materiell og mannskap til inntaket på kote 440.

(...)

En utførelse med tunnel/fullprofilboring øker kostnadene med 9,2 mill.kr. Noe som øker utbyggingsprisen fra 2,87 til kr.3,58/kWh.

(...)"

NVE sendte endringsmeldingen og tilleggsundersøkelsene på ny høring til de som hadde uttalt seg til den opprinnelige søknaden. Vi har mottatt følgende uttalelser til endringsmeldingen og tilleggsundersøkelsene:

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag uttalte i brev den 13.2.2012:

"(...) Vi har tidligere avslått å gi høringsuttalelse, jf. brev av 7, 8, og 26.okt. 2010, fordi kunnskapsgrunnlaget var for dårlig, jf. Naturmangfoldloven §§ 8-12. Det er nå fremlagt ny kunnskap for ornitologi, ål og elvemusling. Kunnskapsgrunnlaget vurderes nå tilstrekkelig til å gi uttalelse.

Fylkesmannen velger å gi en samla uttalelse for de tre prosjektene som alle er lokalisert i sideelver i Stjørdalsvassdraget og som derfor må vurderes ut fra en samla økosystembelastning.

Fylkesmannen vil peke på at Stjørdalsvassdraget er et av de vassdraga i Nord-Trøndelag som fra før er mest berørt av vannkraftutbygging. På 80-tallet ble den store Meråkerutbyggingen gjennomført, herunder reguleringer av innsjøene Funna, Funnsjøen, Fjergen og Hallsjøen. Videre er det omsøkt og gitt tillatelser til ytterligere ca 20 små kraftverk i vassdraget de siste 10-15 år, i tillegg til framlagte planer for Reinåa og Gudåa (Meråker) og Sagelva (Stjørdal).

Nasjonale laksevassdrag

Stjørdalsvassdraget er et av 52 Nasjonale laksevassdrag som Stortinget i 2007 opprettet for å gi et utvalg av de viktigste laksebestandene en særlig beskyttelse mot ytre påvirkninger, herunder vassdragsutbygging. I nasjonale laksevassdrag er det ikke tillatt med tiltak eller aktiviteter som

kan være til skade for villaks. Utbygginger som kan medføre reduserte produksjonsmuligheter for laks- og sjøaure kan derfor ikke tillates.

Fylkesmannen konstaterer at NVE ut fra disse hensyn allerede har gitt avslag for Mølska.

Inngrepsfri natur i Norge (INON)

Kartlegging av inngrepsfri natur i Norge viser hvilke områder som ligger en kilometer eller mer unna tyngre tekniske inngrep. Direktoratet for naturforvaltning har gjennomført en statusoversikt og kartlagt utviklingen av INON-områder fra 1988 og fram til 2008.

INON-kartleggingen har bidratt til en bevissthet om at verdier som er knyttet til inngrepsfri natur kan gå tapt i takt med at disse områdene reduseres. Siden midten av 1990-tallet har det vært et nasjonalt miljømål å bevare restene av inngrepsfri natur for framtida. Målet om å bevare gjenværende inngrepsfri natur er uttrykt i flere stortingsmeldinger; St.meld. nr. 17 (1998-99) "Verdiskaping og miljø - muligheter i skogsektoren", nr. 39 (2000-2001) "Friluftsliv", nr. 42 (2000-2001) "Biologisk mangfold", nr. 21 (2004-2005) og nr. 26 (2006- 2007) "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand".

I Stortingsproposisjon 1 S (2009-2010) fra Miljøverndepartementet, er INON et eget arbeidsmål som går ut på å sikre at gjenværende naturområder med urørt preg blir tatt vare på.

Kartleggingen for perioden 2003 - 2008 viser at inngrepsfri Norsk natur stadig reduseres av nye tekniske inngrep, særlig kraftutbygging og veibygging. Fylkesmannen har ut fra ovenstående ansvar for å sikre gjenværende inngrepsfrie naturområder og med særlig vekt på "Villmarksområder" som ligger mer enn 5 km fra eksisterende tekniske inngrep.

Rødlistearter

I saker med søknad om vannkraftutbygging har Fylkesmannen et særlig ansvar og fokus på vanntilknyttede arter og naturtyper med fuktkrevende rødlistearter som kan bli skadelidende ved evt. utbygging, slik også i disse sakene.

(...)

Sagelva og Reinåa

Planlagte utbygginger i Sagelva og Reinåa vil medføre betydelig tap av vassdragsnatur og landskapsmessige elementer. En utbygging vil imidlertid få begrenset betydning for laks- og sjøaureproduksjon, da planlagte kraftstasjoner ligger i øvre del av anadrom strekning.

Omsøkt inntaksdam i Reinåa vil medføre tap av 1,7 km² INON sone 2, mens 1,6 km² sone 1 vil endres til sone 2. Areal "Villmarksområder" > 5 km fra tekniske inngrep blir ikke berørt.

Ved Sagelva er rødlistearten Gubbeskjegg registrert. Arten har status "nær truet", men er relativt vanlig i norsk barskog. Det antas at arten ikke vil forsvinne ved eventuell utbygging av Sagelva, da arten finnes i det meste av lokaliteten, ikke bare i tilknytning til vannstrengen. Ved Reinåa er rødlisteartene Gubbeskjegg, Kadavermose, Huldrelav og Svartsonekjuke registrert. Kadavermose er vurdert som sårbar, men redusert vannføring antas i følge konsekvensutredningen ikke å ha innvirkning på forekomsten.

Gubbelav, Huldrelav og Svartsonekjuke har status som "nær truet". Artene anses mest truet i forbindelse med hogst, mindre i forhold til redusert vannføring. Artene vokser i et område som skogbruket har registrert som MIS-område, med mye død ved og som ikke skal hogges. Disse forekomstene antas ikke å bli negativt berørt av omsøkte vannkraftutbygging.

En utbygging av Sagelva eller Reinåa vil trolig medføre mindre negative konsekvenser enn utbygging av Gudåa, men Fylkesmannen vil ut fra hensynet til samla økologisk belastning for Stjørdalsvassdraget, bortfall av INON-områder (Reinåa), og hensyn til friluftsliv og tap av landskapsmessige elementer, også frarå utbygging av Sagelva og Reinåa.

Konklusjon

Stjørdalsvassdraget er et av de vassdraga i Nord-Trøndelag som fra før er mest berørt av vannkraftutbygging. Foruten den store Meråkerutbyggingen på 80-tallet med reguleringer av innsjøene Funna, Funnssjøen, Fjergen og Hallsjøen, er det i tillegg til framlagte planer for Reinåa og Gudåa (Meråker) og Sagelva (Stjørdal) omsøkt og gitt tillatelser til ytterligere ca. 20 små kraftverk i vassdraget de siste 10-15 år.

Fylkesmannen vil ut fra hensyn til den samla økologiske belastningen for Stjørdalsvassdraget, jf. Naturmangfoldloven § 10, frarå at det gis flere tillatelser til kraftutbygging i vassdraget.

Dersom NVE allikevel vurderer å gi konsesjon for noen av de omsøkte prosjektene, vil vi særlig frarå utbygging av Gudåa som vil medføre betydelige negative miljøkonsekvenser ved bortfall av store INON-områder, herunder "Villmarksområder" og være i strid med nasjonale miljømål, jf. St.m nr. 26 (2006-2007) "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand" En utbygging av Sagelva synes å være det alternativ som miljømessig er minst konfliktfylt."

Direktoratet for naturforvaltning uttalte i brev den 27.2.2012:

"(...)

Med utgangspunkt i saksdokumentene av 13.9.2010 gav DN høringsuttalelse i brev av 28.10.2011. I denne uttalelsen vurderte DN konsesjonssøknadene med utgangspunkt i at de omsøkte prosjektene ligger i sideelver til Stjørdalselva som er et nasjonalt laksevassdrag. Vi viser til denne uttalelsen for vurderinger som angår forholdet til laksebestanden i vassdraget. I følge endret plan er plassering av kraftstasjon i Gudåa flyttet til vandringshinderet for anadrom fisk, og vil således imøtekomme anførte behov for ivaretagelse av laksebestanden.

(...)

DNs vurdering

Vi anser de foreliggende undersøkelser for de rødlistede artene ål og elvemusling til å være tilstrekkelig til å anse at det ikke foreligger et konfliktforhold med henhold til artene. Vi ser imidlertid behov for å understreke noen forhold ved utbyggingsforslagene som har konsekvenser som berører nasjonale og regionale verdier for ivaretagelse av naturmiljøet. Vår vurdering i det følgende tar utgangspunkt i effekter spesielt med hensyn på landskapsverdier og friluftsliv.

Vi vil påpeke at søknaden samlet sett for de tre kraftverkene er å anse som en omfattende utbygging som i sum har store negative effekter på naturmiljøet. Utbyggingsplanene berører direkte og indirekte nasjonalpark, landskapsverdier av særlig stor verdi og inngrepsfrie naturområder. De berørte vannstrengene er sideelver i Stjørdalsvassdraget med kort avstand til hverandre og som ligger i et område med et felles særpreg. Vi ser det som hensiktsmessig å gi en felles vurdering for de tre prosjektene.

Fossene som landskaps- og opplevelseselementer

Samlet for de tre utbyggingsprosjektene vil 5,4 km elvestrekning bli fraført vann som sluses til rørgater og kraftstasjoner. De tre sideelvene som berøres av planene har utløp i hovedelva innenfor en strekning på 5 km og ligger alle i et område der Stjørdalsvassdraget endrer natur

fra en åpen elvedal til en V-dal med brattlendt terreng mot hovedelva. I dette partiet av vassdraget har hovedelva og sideelvene stor synlighet fra europavei 14 og jernbanen (begge er sentrale trafikkarer til Sverige) som begge går nært inntil hovedelva over flere mil. På normale og store vannføringer karakteriseres dette vassdragsavsnittet av bekker og sideelver som renner ned langs dalsidene i fossefall. I Midt-Norge er det få steder der en finner denne typen vassdragsnatur, og især over kilometerlange strekninger som her er tilfelle. De tre elvene som her søkes regulert til kraftformål er av de større tilløpene til hovedelva i dette vassdragsavsnittet. Ved fraføring av vann i disse elvene vil fossenaturen miste sin prakt i store deler av året. Denne vassdragsnaturen kan dersom ønskelig ytterligere åpnes for innsyn fra europaveien ved en beskjeden hogst langs elvestrengene og tilgjengeligheten i turistsammenheng kan tilrettelegges ved å bedre avkjørings- og stopplasser for veifarende. Fossenaturen i alle tre elvene har i kraft av inntrykksstyrke og nær tilgjengelighet et klart potensial til å utvikles som turistmål. Nærheten til fossene kan økes ved tilrettelegging eksempelvis i form av tillaging av stier og i tilfellet Sagelva en tillaging av en hengebru fra veisiden over hovedelva.

Vi minner i så måte om at Norge har ratifisert den Europeiske Landskapsvernkonvensjonen (2004) som bl.a. har som mål å ivareta kvaliteten i landskapet. Landskapshensyn er også omtalt i flere stortingsmeldinger, bl.a. Stortingsmelding nr. 29 ((1996-97) Regional planlegging og arealpolitikk) der det fremgår at hensynet til estetikk og landskapsbilde skal tillegges vekt i regional planlegging. I denne sammenheng vil vi også minne om Olje- og Energidepartementets (OED) publikasjon "Retningslinjer for små kraftverk — til bruk for utarbeidelse av regionale planer og i NVEs konsesjonsbehandling" som uttrykker følgende (side 12): "Planene bør inneholde verdsetting av viktige forekomster av de landskapselementer som ofte berøres av småkraftutbygging; konsentrerte fallstrekninger, fosser og stryk. I tillegg til visuelle kvaliteter vil sannsynligheten og egenskapene til det visuelle influensområdet være sentralt i verdsettingen. Eksempelvis vil synlighet fra bebyggelse og viktige ferdselsårer kunne være med på å øke verdien av en forekomst."

Hensynet til inngrepsfrie naturområder (INON)

Stjørdalsvassdraget er fra før sterkt berørt av vannkraftutbygging. På 1980-tallet ble den store Meråkerutbyggingen gjennomført, herunder reguleringer av innsjøene Funna, Funnstjøen, Fjergen og Hallsjøen. Videre er det omsøkt og gitt tillatelser til ytterligere ca. 20 små kraftverk i vassdraget de siste 10-15 år i tillegg til framlagte utbyggingsplaner for Reinåa, Gudåa og Sagelva. Reguleringene har i tillegg til negative påvirkninger på det akvatiske miljøet (biologisk mangfold) også ført til omfattende negative endringer av landskapsbildet og friluftslivet.

Kartlegging av inngrepsfri natur i Norge viser hvilke områder som ligger en kilometer eller mer unna tyngre tekniske inngrep. Direktoratet for naturforvaltning har gjennomført en statusoversikt og kartlagt utviklingen av INON-områder fra 1988 og fram til utgangen av 2007. Innenfor nedbørfeltet til Stjørdalsvassdraget utgjør bortfallet av INON-områder 9,3 i perioden fra 1988 til utgangen av 2007 (jfr. tabell 1). For villmarkspregede områder er bortfallsandelen 6,3 %. Da det ikke foreligger en oppdatert oversikt over tyngre inngrep i de fire årene etter 2007, gjør vi oppmerksom på at bortfallsandelen sannsynligvis er høyere.

(...)

Hver av de tre omsøkte inngrepene i Stjørdalsvassdraget vil føre til ytterligere og betydelige tap av INON-områder. Samlet for prosjektene Reinåa og Gudåa utgjør bortfallet 3,6 km². For Sagelva er det i søknaden ikke gitt opplysninger om bortfallet. Dette utbyggingsprosjektet vil imidlertid gi et bortfall som berører både INON 1- (3-5 km fra inngrep) og 2-områder (1-3 km

fra inngrep). Vi antar at det samlede bortfallet for de tre prosjektet kan være i overkant av 5 km² (jf. figur 1). Dette vil øke bortfallet av INON-områder innenfor nedbørfeltet til Stjørdalsvassdraget på norsk side fra 9,3 % (pr 2007) til 9,8 %.

(...)

Bortfallet av INON-områder ved de tre reguleringsplanene er ikke i tråd med nedfelte nasjonale føringer og retningslinjer. Siden midten av 1990-tallet har det vært en politisk målsetting at inngrepsfri natur i størst mulig grad skal bevares for framtida. Målet om å bevare gjenværende inngrepsfri natur er uttrykt i flere stortingsmeldinger de senere årene. Blant annet i St.meld. nr. 17 (1998-99) "Verdiskaping og miljø —muligheter i skogsektoren", nr. 39 (2000-2001) "Friluftsliv", nr. 42 (2000-2001) "Biologisk mangfold", nr. 21 (2004-2005) og nr. 26 (2006-2007) "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand". I Stortingsproposisjon I S (2011-2012) fra Miljøverndepartementet er INON et eget arbeidsmål. I proposisjonen er det uttrykt at «Det er eit delmål at slike attverande inngrepsfrie naturområde skal takast vare på».

(...)

Konklusjon

Utbyggingsplanene for kraftverkene berører direkte og indirekte nasjonalpark, landskapsverdier av særlig stor verdi, inngrepsfrie naturområder og friluftsliv. Vi mener at konfliktpotensialet av utbyggingsplanene er så betydelig at vi anbefaler NVE å avslå konsesjon til alle de tre omsøkte kraftutbyggingsprosjektene."

Reindriftsforvaltningen i Nord-Trøndelag sammen med **Reindriftsforvaltningen i Sør-Trøndelag/Hedmark** uttalte i brev den 6.1.2012:

"Reinåa kraftverk

Ligger i Gaasken-Laante sijte (Feren reinbeitedistrikt) i Nord-Trøndelag reinbeiteområde. Reindriftsforvaltningen deltok på befaringen 30.9.11 da området for kraftstasjon og antatt plassering av tunnelpåhogg ble besiktiget. Dette er deler av utbyggingen som har liten innvirkning på reindriften i området (plassert nede i dalen). Inntaket ble ikke befart på grunn av værforholdene, og Reindriftsforvaltningen hadde ikke anledning til å stille da ny befaring ble foretatt 13.10.11. Endringsmeldingen innebærer videre tunnel fra påhugget like ovenfor kraftstasjonen til inntaket på kote 440. Dette i stedet for nedgravd rørgate. Det blir heller ikke anlagt anleggsvei opp til inntaket som tidligere planlagt. Materiell og mannskap blir i stedet fraktet opp til inntaket med helikopter.

Konsekvensene av endringene i søknaden vil medføre mindre aktivitet i anleggsperioden oppe ved inntaket og i tilknytning til vannveien oppe på fjellplataet og dermed gi mindre forstyrrelser på reinen. Man unngår også at rørgata og anleggsvei vil fungere som ledevei for reinen ned til innmark og jernbane langs Stjørdalselva. Potensialet for økt allmenn ferdsel i området som følge av utbyggingen forsvinner også når det ikke blir anlagt vei opp til inntaket.

Endringene i konsesjonssøknadene vil redusere de negative konsekvensene av tiltaket på reindriften.

(...)

Reindriftsforvaltningen har forstått det slik at Fjellkraft AS er i dialog med både Saanti sijte og Gaasken-Laante sijte angående avbøtende tiltak, blant annet egnet anleggsperiode for de ulike kraftverkene. Vi vil understreke viktigheten av at det opprettholdes en god dialog mellom utbygger og sijten for å minimere konsekvensene av tiltaket på reindriften.

For øvrig vises det til våre opprinnelige høringsuttalelser til konsesjonssøknadene.”

Stjørdal Jeger- og Fiskerforening uttalte i e-post den 28.1.2012:

”(…)

Vi setter også pris på de endringene i søknadene som Meråker Kraft AS har gjort for søknadene om kraftutbygging i Reinåa og Gudåa. Endringene innebærer at det ikke lenger er behov for bygging av nye veger langt innover fjellet med reduserte inngrep i sårbar natur som resultat og ikke minst at plassering av kraftverk i Gudåa er flyttet lengre oppstrøms. Vi forutsetter at tilsvarende krav knyttet til vegbygging/tunnel også blir gjort gjeldende for søknaden om utbygging av Sagåa.

Stjørdalselva er nasjonalt laksevassdrag. Tidligere inngrep i elva, herunder kraftutbygging, har hatt negativ effekt på fiskebestanden i elva. SJFF er derfor fortsatt kritiske til ytterligere utbygging av vassdraget og kan ikke se at dette vil bidra positivt til forvaltningen av fiskeriressursene. Søkernes egne vurderinger er at utbygging vil ha nøytrale konsekvenser, men vi etterlyser dokumentasjon på følgende:

- Effektene av utbyggingene er vurdert hver for seg, men hva vil den samlede effekten av utbygging være?*
- Reguleringen av Stjørdalselva på 1990-tallet har ført til endret temperaturregime i elva med redusert temperatur sommerstid og ikke minst økt temperatur vinterstid, med blant annet økt begroing og økt predatortrykk vinterstid som resultat. Hvordan vil ytterligere utbygging påvirke temperaturen i elva?*
- Sideelvene, med sine fosser og stryk, tilfører elva oksygenrikt vann. Hvordan vil tørrlegging av lengre strekninger og montering av turbiner påvirke oksygeninnholdet i vannet?*
- På grunn av forbygninger og grusuttak er det mangel på grus og stein i store deler av elva. Mengden leirbunn er økende. Det er svært få plasser hvor elva naturlig kan hente grus og stein. Det kommer fortsatt grus fra sideelver som Sagelva, Reinåa og Gudåa. Gjennom tørrlegging av lengre strekninger vil disse prosessene ventelig opphøre. Er dette konsekvenser som er vurdert?*
- Meråker Kraft AS skisserer noen små biotopforbedrende tiltak for å forbedre den naturlige fiskeproduksjonen i Gudåa. Er det potensialet for ytterligere avbøtende tiltak, også i de andre elvene, vurdert?*

Oppsummering

Stjørdal Jeger- og Fiskerforening setter pris på avslaget av kraftutbygging i Mølska og at søkeren om utbygging av Reinåa og Gudåa har endret søknaden i en mer natur- og fiskevennlig retning. Vi mener at Stjørdalselva ikke vil ha godt av ytterligere regulering og ser med skepsis på planene om utbygging av Sagelva, Reinåa og Gudåa. Vi mener at det er forhold som ikke er kartlagt og som bør dokumenteres ytterligere.”

I e-post sendt den 1.2.2012 sendte **Meraker Jæger- og Fiskerforening** en høringsuttalelse som er likelydende med uttalelsen fra Stjørdal Jeger- og Fiskerforening. Uttalelsen er derfor ikke gjengitt.

Even Hatlelid Mortensen uttalte i e-post den 21.5.2012:

”HØYDE OG STØRRELSE

Forra er ei flott elv med masse vatn og Storfossen i Forra er vakker med veldige vannmasser, men det blir likevel ikke det samme som f.eks Reinåa – den delen som vises fra E14, der det danser nedover åssida en foss på over 100 høydemeter, selv om den ikke er loddrett osv.

(...)

TYPISK LANDSKAP

Det står i søknaden om de forskjellige elvene, at "Det er typisk landskap for regionen". Men det er det jo ABSOLUTT ikke!! Hvis man tar vekk elvene, så blir det kanskje det, men et så bratt og og vilt område PLUSS såpass store sideelver er IKKE hverdagskost i Trøndelag. Det er på vestlandet det er typisk med så store sideelver som kommer ned, og da har de en isbre eller evig snø å ta vatn fra, så de blir ikke borte utpå sommeren, men her er de tre elvene det nå er snakk om, de ENESTE på den størrelsen som har skikkelige fosser her i dalføret. De andre større elvene er i hoveddalene, som Forra, Sona og Stjørdalselva, og uten de store fossene.

(...)

I tillegg så er det ytterst sjelden her i Midt-Trøndelag at det er såpass store elver i skogsterreng der omgivelsene er urørt. Både elva og omgivelsene rundt, men det blir det jo også slutt på. Kun strekningene på snauffjellet får urørte omgivelser. Når skogen ved nederste delen av for eksempel Reinåa er tilbake, så er alt intakt igjen, men ikke med utbygging.

(...)"

Fjellkraft AS har kommentert høringsuttalelsene til endringsmeldingene for Reinåa og Gudåa, samt tilleggsregistreringer, slik i brev av 29.3.2012:

"DN er normalt ikke høringsinnstans i konsesjonssøknader for småkraftverk. Vi har imidlertid fått opplyst at DN er høringspart til søknader som berører nasjonale laksevassdrag.

Fjellkraft konstaterer videre at DN ikke bare begrenser sin uttalelse til det som påvirker laks og laksevassdraget konkret, men kommenterer fagtema som ikke har virkninger for Stjørdalselva som nasjonalt laksevassdrag. Vi synes dette er noe merkelig.

Fjellkraft minner også om at det tidligere har blitt utført justeringer og endringer for å imøtekomme lokale og stedegne forhold i laksevassdraget.

Uttalelser

DN peker på at 5,4 km elvestrekning blir fraført vann. Dette påvirker landskapsbildet negativt. Det hevdes videre at området har potensiale som turistformål og kan gjøres tilgjengelig ved beskjeden hogst m.v. Videre refereres det til at bortfall av INON ikke er i tråd med nasjonale føringer. DN viser også til at tiltakene er lokalisert nært til Skarvan og Roltdalen nasjonalpark, noe som gir "indirekte påvirkning".

Friluftslivet i området blir negativt påvirket.

Fylkesmannen hevder, avslutningsvis, at samlet økologisk belastning på Stjørdalsvassdraget tilsier at samtlige søknader bør avslås. FM vil særlig fraråde konsesjon til Gudåa med begrunnelse i bortfall av INON-områder.

(...)

Fjellkrafts (FK) kommentar

Fjellkraft mener DN's uttalelse vedrørende "Fossene som landskaps- og opplevelseselementer" og "Skarvan og Roltdalen nasjonalpark", fremstår som overdrevet og unyansert. Vi mener det er en sterk overdrivelse å vise til 5,4 km berørt elvestrekning i beskrivelsen av påvirkningen på landskaps- og opplevelsesverdiene. Fjellkraft mener landskapet og opplevelsesverdien blir

marginalt påvirket over korte strekninger/partier av tiltaket. Ved å tilpasse lokalisering og anlegg kan virkningene for landskap og natur gjøres små og bærekraftige.

DN skisserer at dette kan gjøres bedre tilgjengelig ved tilrettelegging som hogst m.v. Dette underbygger vår oppfatning av at påvirkningen på landskap er begrenset. Det må legges fysisk til rette for at dette skal observeres og oppleves. Vi stiller oss undrende til hvilke-, og hvor omfattende fysiske tiltak miljøforvaltningen ser for seg?

Vi opplever kritisk fokus på majoriteten av våre prosjekt. Vi konstaterer at miljømyndighetens argumentasjon varierer stort og tilpasses hvert enkelt prosjekt. Ofte er argumentene av generell og prinsipiell karakter - det nyanseres og prioriteres i liten grad mellom prosjekter. Dette gjelder også omsøkte prosjekt.

(...)

Vi konstaterer reduksjonen av INON. Vi kan imidlertid ikke slutte oss til konklusjonen om at dette er vesentlig og kritisk. Meråker kommune har en betydelig andel inngrepsfri natur, over 60 % som er langt over landsgjennomsnittet. Tett vegetasjon og vertikal variasjon i det aktuelle landskapsrommet bidrar dessuten til å redusere innsynet og opplevelsesverdien. I tillegg preges de berørte områdene av flere inngrep knyttet til bl a boliger, vei og nettanlegg.

Fylkesmannen mener samlet økologisk belastning tilsier at samtlige søknader må avslås. Dette mener Fjellkraft fremstår som useriøst. Virkningene av de justerte prosjektene vil kun ha lokal påvirkning på enkelte strekninger og områder.

Det er utført en omfattende kartlegging av naturtyper og biomangfold i området. Slik vi tolker Miljøstatus.no finnes ingen rødlistearter eller prioriterte arter langs de berørte elvestrekningene. Det fremgår ikke tydelig nok av DN sin vurdering.

Fjellkraft har ingen vesentlige merknader til uttalelsen fra Essand reinbeitedistrikt. Vi mener det må åpnes for midlertidig adkomst til inntakene for anleggsmaskiner i anleggsperioden. Denne adkomsten arronderes og revegeteres slik at ATV kan benyttes i driftsperioden.

Fjellkraft oppfatter arealberøringen som begrenset og u dramatisk og må stilles opp mot politiske målsettinger om klimatiltak og innfasing av grønn fornybar kraft. Fjellkraft minner om at tiltakene vurderes som akseptable både i "Samlet plan for småkraftverk", Stjørdal kommune og foreløpig behandling i Meråker kommune. Kraftunderskudd og høy kraftpris i Midt-Norge underbygger disse argumentene."

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker og søknaden

Meraker Kraft AS (SUS) eies av Meraker Brug AS og Fjellkraft AS, mens fallrettighetene eies av Meraker Brug. Meraker Kraft AS (SUS) har søkt om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Reinåa kraftverk, og etter energiloven til å bygge og drive kraftverket med koblingsanlegg og kraftlinjer.

Beskrivelse av området og eksisterende inngrep i vassdraget

Reinåa ligger i Meråker kommune i Nord-Trøndelag. Den renner fra området mellom Blåstøyten og Kjørkbyfjellet og munner ut i Stjørdalselva ved Renå gård, ca. 15 km vest for Midtbygda i Meråker.

Vegetasjonen i nedre del av området er blåbærskog og granplantefelt. Høyere opp går det over i fattig bærlyngskog og skog- og krattbevokst fattigmyr. Inntaket er plassert omtrent i skoggrensa, i et åpent område. I midtre del av utbyggingsstrekningen, mellom kote 260 og 360, er det registrert en verdifull naturtype – bekkekløft. Den er gitt verdien C – lokal verdi. I et område som for en stor del er sammenfallende med bekkekløfta er det også registrert en MiS-lokalitet – liggende død ved. Elva har ca. 300 meter anadrom strekning. Kraftstasjonen er etter de nyeste planene plassert ved absolutt vandringshinder. Den anadrome strekningen er del av det nasjonale laksevassdraget Stjørdalselva.

E 14 krysser elva i nedre del før utløpet i Stjørdalselva. I området er det også etablert noen skogsveier, og Renå gård ligger like ved elva. Det er ingen inngrep i selve vannstrengen. 4-5 km øst for Reinåa ligger Meråker skisenter.

Søknaden om Reinåa kraftverk ble sendt på høring og befart sammen med Mølska og Sagelva kraftverk i Stjørdal kommune og Gudåa kraftverk i Meråker kommune. Mølska kraftverk ble avslått i 2011 på grunn av konflikt med forvaltningsregimet for nasjonale laksevassdrag. Lenger øst ligger Funna, Meråker og Tevla kraftverk. Flere elver på sørsida av Stjørdalselva er overført mot Tevla og Meråker kraftverk, de største er Dalåa, Tevla og Torsbjørka. I tillegg er det flere magasin, hvorav de største er Fjergen og Funnssjø. Elvene Forra, nord for Stjørdalselva, og Sona, sør for Stjørdalselva, er vernet. Det er gitt konsesjonsfritak for tre mindre kraftverk mellom Flornes og Sagelva i Stjørdal kommune.

Teknisk plan

Reguleringer og overføringer

Det er ikke planlagt reguleringer eller overføringer

Inntak

Inntaket er planlagt på kote 440 i et søkk i terrenget. Det vil bli en betongdam med høyde om lag 3 meter og lengde ca. 10 meter. I tillegg forlenges dammen inn på sidene for å unngå at vannet flommer utover i terrenget ved store vannføringer. Neddemt areal vil strekke seg ca. 50 meter opp i elva og dekke ca. 0,3 dekar. Det vil etter de endrete planene ikke bli vei til inntaket, og materialer til bygging av inntak vil bli fraktet opp med helikopter.

Rørgate

Opprinnelig ble det søkt om nedgravde rør på hele strekningen. Det var to alternative vannveier, en på østsida og en på vestsida av elva. Etter befaring har søker endret søknaden, slik at det nå kun søkes om vannvei på vestsida av elva, hovedsakelig i tunnel. Fra inntaket og ned til ca. kote 193 vil det bli laget sjakt og tunnel. De nederste ca. 400 meterne inn mot kraftstasjonen vil vannveien bli lagt i nedgravde rør.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt på kote 85, med utløp i kulpen rett nedenfor absolutt vandringshinder for fisk. I tillegg til selve bygningen på om lag 120 m², vil det bli behov for snuplass og annet opparbeidet areal på ca. 1 daa. Det er planlagt installert en peltonturbin med største slukeevne 1,8 m³/s og minste slukeevne 0,1-0,2 m³/s. Aggregatet vil få en effekt på 5,3 MW.

Elektriske anlegg

Generatoren vil få en ytelse på 5,8 MVA og spenning 6,6 kV. Ytelse på transformatoren vil bli 5,8 MVA og omsetning vil bli fra 6,6 til 22 kV. Produsert kraft vil bli koblet til NTE sitt nett med en 100 meter lang jordkabel.

Veier

Det vil bli behov for ny vei fra kraftverket til tunnelpåhogg, om lag 400 meter. I tillegg må det bygges vei til kraftstasjonen. Det er ikke klart hvor denne veien vil gå, da det avhenger av tillatelse fra Statens vegvesen. I endringsmeldingen er det beskrevet en ny avkjørsel fra E 14 på vestsida av Reinåa og en 200 meter lang vei opp til kraftstasjonen.

Massetak og deponi

Det er ikke planlagt nye massetak i forbindelse med utbyggingen. Tunneldriften vil føre til behov for midlertidig deponering av tunnelmasser. Ifølge søker vil det opprettes et mellomlager ved snuplassen ovenfor Renå gård. Området er merket av på kart vedlagt endringsmeldingen.

Hydrologiske virkninger

Nedbørfeltet til Reinåa ligger i Meråker kommune. Det dekker ca. 14 km² og det meste er skogløst. Fra inntaket (ca. 440 moh.) strekker det seg hovedsakelig nordover mot Blåstøyten og øst mot Kjorkbyfjellet. Høyeste punkt er 920 moh. og høydeforskjellen i feltet er 480 m. Effektiv sjøprosent er 0. Restfeltet dekker ca. 2,3 km².

Beregnet middelvannføring ved inntaksstedet er 0,89 m³/s. Største slukeevne (1,8 m³/s) tilsvarer ca. 200 % av middelvannføringen og minste slukeevne (0,1-0,2 m³/s) tilsvarer ca. 10-20 % av middelvannføringen. I beregningene av hydrologiske virkninger har søker lagt en minste driftsvannføring på 10 % av middelvannføring til grunn. 5-persentilene er oppgitt å være 70 og 20 l/s i henholdsvis sommer- og vintersesongen. Alminnelig lavvannføring er 20 l/s. Søker har foreslått å slippe en minstevannføring på 20 l/s om sommeren og ingenting om vinteren. Tilsig fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 85 l/s, mye av dette vil komme i flomperioder. Med omsøkt slukeevne vil det være overløp 64 dager i et middels år.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Reinåa kraftverk til ca. 15 GWh fordelt på 4,9 GWh vinterproduksjon og 10,1 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 54,2 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 3,58 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

Meraker Brug AS eier fallrettighetene og er grunneier. De har inngått avtale med Meraker Kraft AS (SUS) om bortleie av fallrettigheter.

Rørtrasé og nye veier vil beslaglegge et areal på om lag 25 daa. Til kraftstasjonsområdet og inntaket trengs ca. 1 daa. Dette arealet beslaglegges permanent. I tillegg vil det bli et midlertidig massedeponi, men størrelsen på deponiet er ikke angitt. Deponiet er merket av på kart vedlagt endringsmeldingen.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Utbyggingsområdet ligger i et LNF-område i kommuneplanens arealdel.

Samlet plan (SP)

Tiltaket er ikke vurdert i samlet plan og er under grensen for slik behandling.

Verneplan for vassdrag

Reinåa er ikke vernet etter Verneplan for vassdrag.

Inngrepsfrie områder (INON)

Tiltaket vil føre til reduksjon av INON sone 2 (1-3 km fra inngrep) med 1,7 km² og INON sone 1 (3-5 km fra inngrep) med 1,6 km². Villmarkspregede områder vil ikke reduseres av en ev. utbygging.

Nasjonale laksevassdrag

Stjørdalselva, med anadrome strekninger i sidevassdrag, er nasjonalt laksevassdrag. Den nedre, anadrome delen av Reinåa tilhører dermed et nasjonalt laksevassdrag.

Andre verneområder

Tiltaket berører ikke andre verneområder.

Eventuelle fylkesvise eller kommunale planer for småkraftverk

Verken Meråker kommune eller Nord-Trøndelag fylkeskommune har utarbeidet plan for små vannkraftverk.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 30. september 2011 sammen med representanter for søkeren, kommunen, Feren reinbeitedistrikt, Stjørdal JFF, Reindriftsforvaltningen i Nord-Trøndelag, Fylkesmannen og Direktoratet for naturforvaltning. På grunn av dårlig vær var det ikke mulig å gjennomføre befaringen fullt ut. Ny, full befaring ble gjennomført den 13.10.2011. Deltakere var søker, Feren reinbeitedistrikt, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og biolog Børge Wahl. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Meråker kommune er positive til en utbygging i Reinåa. Kommuneadministrasjonen mente imidlertid at områdetets verdi for friluftsliv og landskap var for dårlig utredet, og at det derfor var

umulig å vurdere konsekvensene. De pekte på at områdets verdi for friluftsliv kunne være satt for lavt. De mente også at det var store mangler i utredningen for temaene naturverninteresser (nærheten til Skarvan og Roltdalen nasjonalpark), biologisk mangfold, landbruk og behovet for permanent vei.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag uttalte at det ikke forelå et godt nok faglig beslutningsgrunnlag til at de kunne ta stilling til saken, og at de ønsket tilleggsundersøkelser for fagområdene fugl og botanikk, og avklaringer mht. om det forekommer ål eller elvemusling på den berørte elvestrekningen før de kunne uttale seg. Etter at tilleggsundersøkelsene er utført fraråder de konsesjon til både Reinåa, Gudåa og Sagelva kraftverk, men spesielt Gudåa. De mener Sagelva er minst konfliktfylt. De peker på den samlede økologiske belastningen vannkraftutbygging gir og vil gi for Stjørdalsvassdraget og hvordan de omsøkte tiltakene vil redusere INON i området. Fylkesmannen mener at de registrerte rødlisteartene ved Reinåa ikke vil bli negativt påvirket av redusert vannføring.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) uttalte at de støtter Fylkesmannens vurderinger rundt den faglige kvaliteten på beslutningsgrunnlaget og behovet for ytterligere undersøkelser. De ønsket at eventuell forekomst av elvemusling og ål ble sjekket. De pekte på at iøynefallende landskapselementer vil bli påvirket av tiltakene, og at særlig fossen i Reinåa er godt synlig fra viktige ferdselsårer for bil og tog. De signaliserte også en streng holdning i saker som berører nasjonale laksevassdrag. Hvis det settes vilkår om avbøtende tiltak for å hindre gassovermetning, samt installering av omløpsventil, mener DN at tiltaket ikke vil komme i konflikt med ordningen med nasjonale laksevassdrag. Etter tilleggsundersøkelser og endringsmelding uttalte DN at de ikke mener saken er i konflikt med ål eller elvemusling. De pekte på den samlede belastningen prosjektene vil medføre for landskap og INON. DN anbefaler at NVE avslår søknadene om både Gudåa, Reinåa og Sagelva kraftverk.

Sametinget mente det var sannsynlighet for å finne automatisk fredete samiske kulturminner. De undersøkte området og fant tre automatisk freda samiske kulturminner som tiltaket kan være i konflikt med. De ønsker også en vurdering av de fire (Reinåa, Gudåa, Sagelva og Mølska) tiltakenes samlede effekt på reinbeiteområder, sammen med andre planlagte og gjennomførte tiltak i reinbeitedistriktet.

Reindriftsforvaltningen i Nord-Trøndelag var enig i de reindriftsmessige vurderingene i søknaden. De ønsket at reinbeitedistriktet skulle involveres i planleggingen og gjennomføringen av anleggsarbeidet for å redusere tiltakets konsekvenser for reindrift. De hadde også forslag til avbøtende tiltak som bom på veien, gjerder ved inntaksdammen og at veien ikke måtte oppgraderes etter anleggsperioden. Etter endringsmeldingen uttalte Reindriftsforvaltningen at endringene i søknaden vil gi mindre aktivitet i øvre del av området, lavere sannsynlighet for økt ferdsel og dermed mindre forstyrrelse for reinen. Man vil også unngå at rørgata fungerer som ledevei ned til innmark og jernbane. De mente endringene ville redusere de negative virkningene for reindrifta, men understreket viktigheten av god dialog mellom utbygger og reinbeitedistriktet når det gjelder anleggsperiode og andre avbøtende tiltak.

Feren reinbeitedistrikt er imot at det gis konsesjon til Reinåa kraftverk. De fryktet store forstyrrelser for reindriften i kalvingsland, som er et sårbart område. De fryktet også at tiltaket vil føre med seg hyttebygging og dermed ytterligere forstyrrelse.

Forum for natur og friluftsliv i Nord-Trøndelag i samarbeid med **Nord-Trøndelag Turistforening, Norges Jeger og Fiskeforbund i Nord-Trøndelag og Norsk Ornitologisk Forening i Nord-Trøndelag** er negative til bygging av Reinåa kraftverk. De mente det var viktig å se de fire planlagte utbyggingene langs Stjørdalsvassdraget samlet, og pekte på at Stjørdalsvassdraget er et nasjonalt laksevassdrag som allerede har flere reguleringer og dermed er sårbart for ytterligere tekniske inngrep. De mente befaringen til biomangfoldregistreringen var utført for seint på året og at kunnskapsgrunnlaget dermed var dårlig.

Stjørdal Jeger- og Fiskerforening og **Meraker Jæger- og Fiskerforening** er negative til bygging av Reinåa kraftverk. De uttalte at tiltakene som er planlagt langs Stjørdalsvassdraget vil skade villaksen, og at tålegrensen for vassdraget i form av vassdragsreguleringer allerede overskredet. Ytterligere reguleringer med negativ effekt for laks og sjørret vil medføre at statusen som nasjonalt laksevassdrag får liten reell verdi.

Naturvernforbundet i Stjørdal og **Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag** er negative til Reinåa kraftverk. De mente at kunnskapsgrunnlaget var for dårlig, spesielt for temaet fugl og bunndyr, og at det var potensial for funn av flere verdifulle arter. De uttalte at bekkekløfta og reindriften ville bli negativt påvirket og at tiltaket ville føre til uakseptable tap av INON-arealer. Naturvernforbundene pekte også på mulige samlede effekter på biologisk mangfold som følge av endret vannføring og -temperatur. De hevdet at inngrepet vil bli skjemmende i landskapet og at både villaks og sjørret kan bli skadelidende.

Even Hatlelid Mortensen er negativ til Reinåa kraftverk. Han mente at Gudåa og Reinåa er elver det er spesielt viktig å ta vare på; som landskapselementer, på grunn av verdien for biologisk mangfold og på grunn av områdets urørte preg. Store deler av Stjørdalsvassdraget er allerede regulert og Mortensen ba derfor om at de omsøkte elvene får være uberørte. Det fulgte bilder med uttalelsen.

Geoff McDonald ba NVE se på den samlede effekten av utbygging i fire sideelver til Stjørdalsvassdraget. Det gjaldt både med hensyn til tiltakenes virkning på biologisk mangfold, landskap og friluftsliv. Han mente at det urørte landskapet og naturopplevelsen man kan få langs de omsøkte elvene ikke kom godt nok fram og ikke var tillagt nok vekt i verdivurderingen. Uttalelsen gjelder for alle de fire prosjektene.

NVEs vurdering

Under behandlingen av søknadene om Sagelva, Gudåa og Reinåa kraftverk har mange av høringspartene pekt på behovet for å vurdere den samlede belastningen på Stjørdalsvassdraget med sideelver. Vassdraget er allerede sterkt påvirket av tidligere reguleringer i øvre del. NVE er enig i at det er relevant å vurdere samlet belastning for disse sakene. Vi minner også om at Mølska kraftverk allerede er avslått. Verdien av elva Mølska inngår til dels i vurderingene av samlet belastning der det er relevant.

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Det står i søknaden at det foreløpig er forutsatt at det installeres én peltonturbin, men at antall aggregater, slukeevne, turbintype og turbineffekt vil bli bestemt etter at tilbud er hentet inn. NVE gjør oppmerksom på at vi i vår vurdering tar utgangspunkt i de omsøkte verdiene og tekniske løsningene.

Kraftverket er planlagt med en slukeevne tilsvarende 202 % av middelvannføringen i Reinåa og foreslått minstevannføring er 20 l/s i perioden 1.6.-30.9. Det er ikke foreslått minstevannføring om vinteren. Restvannføringen vil bli ca. 38 % av middelvannføringen som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 64 dager i et middels vått år. I 115 dager vil vannføringen være lavere enn summen av minste slukeevne og minstevannføring. Kraftstasjonen må da stoppe, og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Slike situasjoner vil hovedsakelig inntreffe om vinteren. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 85 l/s ved kraftstasjonen.

NVE mener at omsøkt slukeevne i Reinåa kraftverk vil frata vassdraget mye av dets naturlige vannføringsdynamikk, men at overløp et visst antall dager i året til en viss grad kan opprettholde noe av dynamikken.

Landskap og friluftsliv

Utbyggingsstrekningen i Reinåa strekker seg fra dalbunnen og opp mot snaufjellet. Landskapet i nedre del tilhører regionen "Dal- og fjellbygdene i Trøndelag", underregion 27.11 "Øvre Stjørdalen og Meråker". Hovedformene i landskapet varierer en del gjennom regionen. Når det gjelder regionens vann og vassdrag er dalene dominert av store elver i hoveddalføret. Hovedelva har oftest en tydelig blanding av raske og stilleflytende partier. Sideelvene er vanligvis nokså anonyme og gjemt i skog. Mange av vassdragene er berørt av kraftutbygging. Nedre del av Reinåa er atypisk i så måte, da vannstrengen er godt synlig fra dalen.

Øvre del av Reinåa renner i et åpent terreng med god sikt, slik at et inngrep her vil være synlig over større avstander. Elva er relativt godt synlig og tydelig i landskapet her oppe og renner for en stor del over sva. Landskapet i øvre del tilhører regionen "Fjellskogen i Sør-Norge", underregion 14.35 "Feren". Hovedformene i landskapet varierer en del gjennom regionen, og består av større sammenhengende fjellskogsområder, storkuperte heier, mindre vidder og åser og daler. Når regionen påtreffes i innlandet i Trøndelag er den gjerne preget av lave åser og småkuperte vidder, ofte oppbrutt av avrundete fjellformer dannet før istiden, og elvedaler. Det finnes lange vassdrag og utallige småvann. Spennvidden er stor, fra bratte fosser og stryk til stilleflytende elver i dalbunner. Mange av vassdragene i regionen er berørt av kraftutbygging, men bare stedvis sterkt berørt. Lite av regionen består av areal som faller inn under definisjonen inngrepsfri natur. Kommuneadministrasjonen ser at tiltakets virkning med tanke på innsyn fra vei og bane er vurdert, men savner en vurdering av eventuelle andre landskapsrom som kan bli berørt av tiltaket. NVE mener hoveddalføret med innsyn fra vei og bane er det viktigste landskapsrommet som vil bli berørt. Det ville også i sterkeste grad blitt påvirket slik planene opprinnelig var lagt fram, med nedgravd rørgate. Landskapet i det åpne fjellskogterrenget ved inntaket er etter vår mening også relevant. Her mener vi at en løsning med tunnel som skissert vil begrense de landskapsmessige konsekvensene til et akseptabelt nivå.

Vegetasjonstypen i øvre del av tiltaksområdet er hovedsakelig ulike myrutforminger med spredte furutrær. Selve inntaket er planlagt i et søkk i terrenget og vil etter NVEs mening kunne gjemmes noe med god planlegging. Opprinnelig var kraftverket planlagt med nedgravd rør på hele strekningen. Dette er senere endret til tunnel i øvre del og nedgravd rør i nedre del. NVE er enig med søker i at en tunnelloøsning vil medføre betydelig mindre terrenginngrep i det utsatte åpne landskapet. Fordi vegetasjonen i den øvre delen av tiltaksområdet vokser sakte vil tunnel spare landskapet for en lang revegeteringsprosess.

Tunneldrift vil føre til behov for midlertidig (5-10 år) lagring av tunnelmasser. Volumet av massene vil være om lag 20 000 m³, tilsvarende omtrent 607 standard 20-fots fraktcontainere eller masser til å bygge ca. 3 km enkel vei. Dette er et stort volum som også vil bli synlig i landskapet over en tid. Den foreslåtte plasseringen ligger imidlertid slik i terrenget at NVE mener inngrepet vil være akseptabelt med tanke på landskap. Vi mener fordelene ved tunnel, blant annet for landskap og reindrift, overstiger de landskapsmessige ulempene ved deponering av masser. Hvis det blir gitt konsesjon forutsetter vi at deponiet er midlertidig som omsøkt, og at det blir fjernet innen ti år fra deponeringen starter, jf. konsesjonsbestemmelsene i jordlova. Uttaksplan skal være godkjent av NVE. Hvis søker ønsker et varig deponi må slike planer legges fram for NVE. Det vil også være viktig med god drenering fra deponiet for å unngå at sprengstoffrester eller andre giftige forbindelser lekker ut i det

nasjonale laksevassdraget. Et godt belte med kantvegetasjon vil også beskytte elva mot uheldig avrenning.

Tunnel vil imidlertid ikke avbøte den negative konsekvensen for landskapet som fraføring av vann fra synlige fossefall vil ha. Både Direktoratet for naturforvaltning, privatpersoner og Naturvernforbundet i Stjørdal og Nord-Trøndelag legger vekt på at fossen i Reinåa er et tydelig og viktig landskapselement som er synlig både fra vei og jernbane. De mener fossen vil miste sin prakt i de periodene kraftverket går for fullt. DN påpeker at synligheten kan være med på å øke fossens verdi for landskapet. NVE er enig i at fossen i Reinåa er et karaktergivende og viktig landskapselement i en dal hvor det er få synlige fosser i sideelvene. Ved en utbygging mener vi fossen vil bli mindre synlig i perioder der kraftverket går og det er lite eller intet overløp, men at fossen i begrensede flomperioder fortsatt vil framstå som et tydelig landskapselement. Imidlertid strekker turistsesongen seg ut over flomsesongen, og inntryksstyrken til fossen vil bli liten også utenom tørkeperioder. Even H. Mortensen hevder at elva vil bli halvert i flom. NVE mener det ikke generelt vil være tilfelle, ettersom flomvannføringene ligger i størrelsesorden 4-12 m³/s og kraftverkets største slukeevne vil bli 1,8 m³/s. I tørre år ser vi at kraftverket kan ta store deler også av flomvannføringen. I normale år, med flommer mellom 5 og 9 m³/s, vil flommene fortsatt være av en viss størrelse. NVE vil påpeke at slukeevnen er i samme størrelsesorden som i de fleste av søknadene vi behandler nå, om lag 200 % av middelvannføring. Vi ser at slukeevnen vil føre til at vassdraget tydelig vil framstå som regulert, med unntak av i større flomperioder. Vi mener imidlertid at en slik slukeevne generelt er akseptabel, da vi ønsker at ressursutnyttelsen blir god når man først velger å bygge ut et vassdrag. Når det gjelder Reinåa ser vi at fossen er et tydelig og verdifullt landskapselement i området. Hvis det blir gitt konsesjon, er det vår vurdering at det må settes en minstevannføring som i tilstrekkelig grad bevarer fossens synlighet i store deler av sommerhalvåret. Vi mener den minstevannføringen søker har foreslått ikke vil være tilstrekkelig i så måte.

Kommuneadministrasjonen peker på at områdets urørthet gir det spesielle kvaliteter for friluftsliv, da særlig jakt. Geoff McDonald mener vassdragenes verdi for naturopplevelse er undervurdert i søknadene om Reinåa, Sagelva, Mølska og Gudåa kraftverk. Ifølge søker er området som blir berørt ved bygging av Reinåa kraftverk lite brukt til rekreasjon. Søker opplyser videre at området brukes til elgjakt i nedre del og fuglejakt i øvre del. Oppe ved inntaket ligger det ei hytte. Slik NVE har oppfattet det, er bruket av området til friluftsmål begrenset per i dag. Vi ser at området kan ha friluftskvaliteter, men vi mener at graving av rørgate er det inngrepet som ville vært mest negativt for friluftslivet i området. Ettersom det nå søkes om tunnel i det mest attraktive friluftsområdet mener vi tiltakets konsekvens for friluftsliv er akseptabel.

Samlet belastning på INON

Her mener NVE det er det relevant å vurdere konsekvensene av både Sagelva, Gudåa og Reinåa samlet. Bygging av Gudåa kraftverk vil føre til tap av 2,8 km² villmarkspregede områder. INON sone 1 vil reduseres med 4,2 km² mens sone 2 vil reduseres med 1,9 km². Det villmarkspregede området som vil bli redusert ligger i sin helhet innenfor Skarvan og Roltdalen nasjonalpark. I "Forskrift om vern av Skarvan og Roltdalen nasjonalpark" (23.2.2004) står det i § 2 at formålet er "å ta vare på et i det vesentligste urørt fjell- og skogområde typisk for regionen". Urørthet er altså vektlagt i verneformålet. Til sammenlikning vil bygging av Reinåa kraftverk medføre et bortfall av 1,6 km² INON sone 1 og 1,7 km² INON sone 2, mens Sagelva kraftverk ikke vil berøre INON i noen kategorier. DN hevder at Sagelva kraftverk vil berøre INON i både sone 1 og sone 2. Ut ifra våre beregninger kan NVE imidlertid ikke se at bygging av Sagelva kraftverk vil berøre INON. Av de omsøkte utbyggingene er det altså Gudåa som har de klart mest negative konsekvensene for temaet INON.

Fylkesmannen vurderer at tap av 2,8 km² villmarkspregede områder er alvorlig ut fra de nasjonale miljømålene om å bevare INON. På grunnlag av blant annet bortfall av INON fraråder Fylkesmannen sterkt at det blir gitt konsesjon til Gudåa kraftverk. Også DN bemerker at bortfallet av INON ved de tre omsøkte kraftverkene ikke er i tråd med nasjonale føringer og miljømål. De anbefaler NVE å avslå søknaden om tillatelse til alle tre kraftverkene, delvis på grunn av INON-tapet.

Utbyggingen av Reinåa vil ikke påvirke villmarkspregede områder, men INON-området som vil bli påvirket har en kjerne av villmarkspregede områder ved nordenden av innsjøen Feren. Det henger også sammen med et område villmarkspreget INON ved Kjølhaugan inn mot svenskegrensa. Dette området er etter NVEs oppfatning orientert mot de nordlige og indre delene av Nord-Trøndelag, hvor arealpresset er moderat og mengden INON er relativt stor. Det inngrepsfrie området som blir påvirket ved en ev. utbygging av Gudåa er mer orientert mot Sør-Trøndelag, hvor arealpresset er betydelig større og mengden INON, særlig villmarkspreget natur, er betydelig lavere. NVE mener bygging av Gudåa kraftverk vil bidra betydelig mer til den samlede belastningen på fagtemaet INON enn bygging av Reinåa.

Biologisk mangfold

Flere av høringspartene mente at biologisk mangfold ikke var godt nok utredet i søknaden. På bakgrunn av dette ble det utført tilleggsundersøkelser av naturtyper og vegetasjon, ål og elvemusling, fugl og vilt. Hovedfunnene i undersøkelsene er gjengitt tidligere i dokumentet.

Terrestrisk miljø

I området ved planlagt kraftstasjon er vegetasjonen dominert av hogstflater og granplantefelt. Lenger opp går vegetasjonen over i blandingsskog med løvtrær og gran. De dominerende skogtypene er blåbærskog og småbregneskog dominert av gran. I øvre del av influensområdet går blåbærskogen over i fattig bakkemyr og røsslyng-blokkbærskog med furu som det dominerende treslaget. Det er funnet fire rødlistede arter lav eller mose i tiltaks- eller influensområdet. Det er en sårbar art (kadavermose) og tre nær truet (huldrelav, gubbeskjegg og svartonekjuke). De nær truede artene vil ikke påvirkes negativt av fraføring av vann. De er mer sårbare for direkte inngrep som hogst. I midtre del av elvestrengen er den viktige naturtypen bekkekloft og bergvegg registrert. Det ble ikke registrert noen stabile fossesprutsoner eller truede vegetasjonstyper. Naturtypen er gitt verdien C – lokal verdi.

Viltforekomstene er typiske for distriktet, og nedre del av influensområdet er beiteområde for elg. Kongeørn hekker i bergskrenten på østsida av Reinåa og på vestsida 1 km unna. Spurvehauk hekker i skogen på østsida av elva for planlagt kraftstasjon. I skrenten på østsida hekker sannsynligvis også ravn. Kongeørn ble fredet i 1968 og siden da har bestanden økt. Artene er ikke truet og har en god bestandsutvikling, men særlig for kongeørn er det viktig at utviklingen fortsetter. NVE mener rovfuglene kan bli negativt påvirket dersom anleggsarbeid fører til støy og forstyrrelser i hekkeperioden, men legger ikke avgjørende vekt på hensynet til hekkende rovfugl

I sin første uttalelse etterlyste Fylkesmannen i Nord-Trøndelag blant annet mer informasjon om vanntilknytta fugl. Denne informasjonen har søker fremskaffet, og resultatene er referert tidligere i dokumentet. Fossefall og strandsnipe forekommer sannsynligvis i Reinåa. For fossefall er elver viktig fordi de gir trygge reirplasser og fordi fuglen er avhengig av åpent vann for å finne mat om vinteren. Reproduksjon og vinteroverlevelse er det viktigste for å sikre en livskraftig bestand av fossefall. Lange flyavstander til vinteråpent vann vil redusere vinteroverlevelsen og redusert vannføring om sommeren vil gjøre reirplassene mer utsatt for predasjon. Flere høringsparter har tatt opp tiltakets mulige påvirkning på fossefall, særlig sett i sammenheng med de andre omsøkte kraftverkene i

området. Samlet belastning på fossekall og strandsnipe vil bli diskutert senere under temaet ”Samlet belastning”.

Samlet belastning på bekkekløfter i Meråker og Stjørdal.

Naturtypen bekkekløft er registrert både i Gudåa og Reinåa. I Meråker kommune er det kartlagt fire bekkekløfter gjennom bekkekløftprosjektet. I prosjektet blir kløftene rangert med verdi fra 1 til 6, der 1 og 2 betegner lokal verdi, 3 og 4 regional verdi og 5 og 6 nasjonal verdi. Bekkekløfta i Reinåa er ei av de registrerte kløftene. Den er gitt verdien 1. De andre er Tevla (verdi 2), Fjellalsbekken (verdi 1) og Vatnbekken (verdi 4). Bekkekløfta i Tevla er utbygd til vannkraft og kløfta i Vatnbekken er fraført vann på grunn av overføring av Fossvatna til bruk i Meråker kraftverk. For å bevare verdiene i kløfta i Vatnbekken over tid anbefales det at den får høyere vannføring enn i dag. Bekkekløfta i Gudåa er ikke kartlagt i bekkekløftprosjektet men er gitt verdien C – lokal verdi (kartleggingsmetodikk etter DN-Håndbok 13). Verdisettingen er for kløfta isolert sett, ikke sett i sammenheng med andre kløfter i området. Av de kjente kløftene i Meråker er det dermed bare de med lavest verdi som ikke er utbygd.

I Stjørdal kommune er det registrert en bekkekløft i bekkekløftprosjektet; Moseterbekken sør (verdi 4). Denne kløfta ligger nord i kommunen, ved grensa til Levanger kommune. I Sagelva er det registrert en liten fossesprutsone men ingen bekkekløft. Fossesprutsone er en naturtype som ofte, men ikke alltid, er knyttet til kløftemiljøer.

I samlerrapporten om bekkekløftprosjektet (NINA Rapport 738 – Evju m.fl. 2011) står det om bekkekløftene i Nord-Trøndelag at de fleste er små og består av bekker som faller bratt ned dalsidene. Det er svært få større elvejuv og ”storkløfter” langs større vassdrag i fylket, men det finnes et par. Ingen kløfter har fått verdien 6 og bare tre har fått verdien 5. Kløfter med kalkbergvegger og kalkgranskog samt oseaniske kalkgranskogskløfter trekkes frem som særpreget og viktig i fylket, sammen med boreal regnskog og fosserøymiljøer. Forfatterne av rapporten mener at fylket må ha særlig forvaltningsansvar for fosserøymiljøer og kalkbergkløfter.

NVE mener de nevnte spesielle kvalitetene ved bekkekløfter i Nord-Trøndelag i liten grad finnes i de elvene som her er søkt utbygd. Kløftene er slik sett normale bekkekløfter for Nord-Trøndelag. Vi viser til OEDs retningslinjer for små kraftverk (juni 2007) hvor det går fram at tiltak som kommer i konflikt med naturtyper Norge har et internasjonalt ansvar for ikke kan påregne å få konsesjon. Bekkekløfter er ifølge de samme retningslinjene en naturtype Norge har et internasjonalt ansvar for. Fordi det finnes mange ordinære bekkekløfter i Norge har NVE lagt særlig vekt på å bevare kløfter med særlig høy verdi. I Nord-Trøndelag finnes det imidlertid ikke spesielt mange bekkekløfter, og de færreste av dem har høy verdi.

Vi vet at ikke alle fylkets kløfter er registrert og undersøkt, men ifølge NINA-rapport 738 har man relativt god kunnskap om hvilke som er de mest verdifulle kløftene i fylket. Hvis både Reinåa og Gudåa kraftverk får konsesjon vil det bare være igjen én kjent bekkekløft i Meråker og en i Stjørdal som ikke er påvirket av utbygging. Kløfta i Meråker (Fjellalsbekken) har lav verdi, kløfta i Stjørdal (Moseterbekken sør) har middels verdi. Ut ifra kartet ser det ikke ut til at det er stort potensial for funn av flere kløfter i dette området, til det er det enten for flatt eller allerede utbygd. I OEDs retningslinjer heter det at ”Flere småkraftverk innenfor et avgrenset område kan medføre en utilsiktet nedbygging av visse naturtyper og leveområder for planter og dyr slik at det biologiske mangfoldet lokalt eller regionalt blir betydelig påvirket.” Ifølge naturmangfoldloven (natmfl) § 4 er målet at ”mangfoldet av naturtyper ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det arts- og økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype”.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag peker på den belastningen kraftutbygging har påført Stjørdalsvassdraget og mener at den samlede belastningen er så stor at det frarådes å gi flere konsesjoner i dette systemet. NVE er enig med Fylkesmannen i at den samlede belastningen på særlig øvre del av Stjørdalsvassdraget er stor. Vi mener at belastningen på bekkekløftmiljøene i Stjørdal og Meråker kommuner vil bli svært stor dersom også de omsøkte Reinåa og Gudåa kraftverk bygges.

NVE har vurdert at kunnskapsgrunnlaget i saken generelt er godt, men vi mener det er en usikkerhet rundt antall og kvalitet på bekkekløfter i regionen. Ut ifra det vi vet er det svært få kløfter igjen. NVE mener utbygging av Gudåa isolert sett ikke strider mot bestemmelsen i natmfl § 4, men at den samlede belastningen på naturtypen i regionen er så stor at den ikke ivaretas innen sitt naturlige utbredelsesområde hvis både Reinåa og Gudåa bygges ut. Dette er vurdert ut ifra prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om at den samlede belastningen på et økosystem skal legges til grunn for vurdering av påvirkning. Vi viser derfor til natmfl § 9 og vurderer at det ikke vil være forsvarlig å bygge ut både Reinåa og Gudåa med den kunnskapen vi nå har. NVE vurderer potensialet for funn eller utvikling av fuktkrevende arter og samfunn som høyere i Gudåa enn i Reinåa fordi den er østvendt og noe mer baserik. Utformingen gir også Gudåa et større mangfold av økologiske nisjer. Reinåa er sørvendt, med fattigere berggrunn og en mer homogen utforming. Det er funnet to nær truede lav og en nært truet sopp i Reinåa, men disse er mer truet av hogst enn av fraføring av vann. Potensialet for funn eller utvikling av fuktkrevende arter og samfunn vurderer vi som høyest i Gudåa. For å bevare noe av kløftenaturen i Meråker og Stjørdal kommuner mener vi derfor at det er viktig å ivareta og opprettholde kløfta i Gudåa.

Samlet belastning på vanntilknytt fugl

Det finnes fossekall i alle de fire elvene i området som er søkt utbygd (Mølska, Sagelva, Gudåa og Reinåa). Arten er ikke truet i Norge, men den er oppført på Bernkonvensjonens liste II og skal beskyttes mot fangst, jakt og innsamling av egg. Artens habitatvalg gjør også at den er spesielt utsatt ved vannkraftutbygging. Selv om arten er vanlig mener NVE det er viktig å legge til rette for at flest mulig par kan overleve og reproducere.

Populasjonen synes å være størst i Mølska, hvor det er antatt 4-5 par. Søknaden om Mølska kraftverk er avslått og er ikke påklaget. I Sagelva er det observert to fugler og man regner med at fossekallen hekker der, men reir ble ikke lokalisert. I Gudåa er det observert ett par som hekker på utbyggingsstrekningen. I Reinåa er arten ikke observert, men antakelig finnes den der også.

Avbøtende tiltak som riktig plasserte hekkedasser kan avbøte noen av de negative konsekvensene forbundet med økt predasjonstrykk som følge av redusert vannføring. For vinteroverlevelse er det flyavstandene som er viktigst. NVE mener det er viktig at ikke alle mellomstore elver i et større område får redusert vintervannføring. Det vil samlet sett føre til lange flyavstander om vinteren og økt dødelighet. NVE mener at utbygde strekninger må anses som tapt vinterleveområde. Det er imidlertid vist at om hekking skjer nær ei større elv som sjelden tørker ut om sommeren, og som har åpent vann om vinteren, er hekkesuksessen høyere (Walseng og Jerstad, 2009). I dette området vil nærheten til Stjørdalselva gi god mattilgang i hekkesesongen og tilgang på åpent vann vinterstid. Avslaget på søknaden om Mølska kraftverk synes å bevare en viktig hekkelokalitet for fossekallen. De andre kraftverkene vurderes å ha mindre negativ konsekvens for arten, og med gode avbøtende tiltak mener vi forholdet til fossekall i området kan bli ivaretatt også ved eventuelle utbygginger.

Også strandsnipe er observert i alle de fire elvene som er søkt utbygd. Strandsnipe er en nær truet art (NT) fordi den har hatt en markert bestandsnedgang de siste 15 årene. Ifølge Artsdatabankens faktaark ligger hovedpåvirkningene utenfor Norge. Det er likevel viktig at vi tar ekstra hensyn til arten for å være føre var og unngå ytterligere bestandsnedgang.

I Mølska ble det observert 5-6 par strandsnipe. I Sagelva hekker arten sannsynligvis ikke på utbyggingsstrekningen, men opp- og nedstrøms. I Gudåa er det gjort to observasjoner av strandsnipe på utbyggingsstrekningen, men hekking skjer sannsynligvis opp- og nedstrøms fordi elva på utbyggingsstrekningen er bratt og har sterk strøm. Strekningen er dermed lite egnet til hekking. I Reinåa er det gjort to observasjoner av strandsnipe og antatt hekkebestand er 0-1 par. Den hekker nedstrøms planlagt kraftverk og mulig i nedre del av utbyggingsstrekningen. Strandsnipe bygger reir i vannkanten og er sårbar for raske økninger i vannføringen. NVE mener avslaget på søknaden om Mølska kraftverk synes å bevare en viktig hekkelokalitet for også for strandsnipe. De andre søknadene vurderes å ha liten negativ konsekvens for arten ettersom det stort sett ikke foregår hekking på utbyggingsstrekningen. Den samlede belastningen på strandsnipe vurderes derfor som liten. NVE legger ikke avgjørende vekt på forholdet til strandsnipe i sin vurdering.

NVE mener tiltakets konsekvens for fugl og pattedyr vil være beskjeden. Det er registrert noen truede eller sjeldne arter av sopp og lav i influensområdet, men de vil ikke bli negativt påvirket av tiltaket. Det er i hovedsak vanlige naturtyper som vil bli berørt. Unntaket er bekkekløft og bergvegg, som er en viktig naturtype med verdi C. Ifølge OEDs retningslinjer for små kraftverk gis naturtypen liten verdi isolert sett, men på grunn av samlet belastning på naturtypen bekkekløft øker konsekvensen etter vårt syn betydelig. Fugl og pattedyr vil i liten grad bli berørt av tiltaket.

Akvatisk miljø

Nedre del av Reinåa er anadrom og del av det nasjonale laksevassdraget Stjørdalselva. Både laks og sjørret gyter i elva, og kraftstasjonen er planlagt ved absolutt vandringshinder. Flere av høringspartene har påpekt at tiltaket vil kunne skade villaksen i Stjørdalselva. De viser også til at Stjørdalsvassdraget allerede er sterkt regulert med et kraftverk i hovedelva og flere i sideelvene. Stjørdal Jeger- og Fiskerforening (SJFF) ønsker at den mulige samlede belastning på Gudåa, Reinåa og Sagelva kraftverk på Stjørdalselva dokumenteres bedre. De etterspør dokumentasjon av tiltakenes påvirkning på massetransport, temperatur og oksygeninnhold i vannet i Stjørdalselva. Her vil NVE bemerke at ettersom de store flomvannføringene ikke vil bli særlig dempet mener vi at effekten på elvas massetransport vil være begrenset. Fordi kraftverkene planlegges med moderate inntaksbasseng og ikke med reguleringsmagasin, vil effekten på vanntemperatur bli relativt begrenset. Etter vår erfaring har det heller ikke vært problemer med for lavt oksygeninnvå i avløpsvannet etter tidligere utbygginger, små som store. Derfor ber vi ikke om ytterligere dokumentasjon av disse forholdene. Vi konstaterer at både Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag mener tiltaket ikke vil medføre særlige ulemper for laks og sjørret. Det er en vurdering NVE er enig i. Vi er også enig med DN i at det er viktig å være oppmerksom på faren for gassovermetning, særlig når det er risiko for å påvirke nasjonalt laksevassdrag. Flere har også tatt opp behovet for at det installeres omløpsventil i kvartverket. Hvis det blir gitt konsesjon mener vi det bør settes krav om avbøtende tiltak for å unngå gassovermetning. I vassdragskonsesjoner er dette et standardvilkår. Vi mener også at et ev. Reinåa kraftverk bør bygges slik at vannføringen på anadrom strekning blir ivaretatt også ved utfall i kraftverket. Ved eventuell tunneldrift må det etableres sedimentasjonsbasseng slik at slam og kjemiske forbindelser ikke påvirker laksevassdraget. Ellers anser vi forholdet til nasjonale laksevassdrag som ivaretatt. Andre uttalelser knyttet til anadrom fisk og Reinåa og Stjørdalselva som nasjonalt laksevassdrag vil ikke bli diskutert videre her.

På utbyggingsstrekningen renner Reinåa for det meste over sva eller i stryk og fosser, og det finnes lite eller ingen bekkeørret på denne strekningen. I vassdraget oppstrøms inntaket kan forholdene for fisk være noe gunstigere. På grunn av at elva er så stri antar vi at også bunndyrfaunaen er beskjeden på strekningen, men dette er ikke undersøkt. Vi antar dermed også at denne delen av elva bidrar lite med

næringsdyr lenger ned i vassdraget. NVE mener tiltakets påvirkning på akvatisk miljø vil være akseptabel, under forutsetning av at det gjøres nødvendige avbøtende tiltak som forutsatt i søknaden.

Forholdet til naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven trådte i kraft den 1. juli 2009. Loven fastsetter forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet "føre-var" prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning. Naturmangfoldloven legger føringer for myndigheter der det gis tillatelse til anlegg som vil kunne få betydning for naturmangfoldet. Etter NVEs syn blir formålet i naturmangfoldloven i praksis ivaretatt gjennom de grundige prosessene og vurderingene som ligger til grunn for et konsesjonsvedtak.

I NVEs vurdering av søknaden om Reinåa kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i §§ 4, 5, 8-12. Et positivt vedtak fattes kun der hvor fordelene og nytten av å gjennomføre tiltaket vurderes å være større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Tiltakets virkning for naturmangfoldet er et sentralt tema i denne vurderingen.

§§ 4 og 5 - Forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer og arter

Målet er at mangfoldet av naturtyper og økosystemer, samt arter og deres genetiske mangfold, ivaretas på lang sikt innenfor sitt naturlige utbredelsesområde. For naturtyper skal arts mangfoldet og de naturlige prosessene som kjennetegner naturtypen ivaretas, og tilsvarende skal arters økologiske funksjonsområder og øvrige økologiske betingelser ivaretas. NVE vurderer at truede og/eller sårbare arter og vegetasjonstyper bør vektlegges sterkere enn de vanlig forekommende. Vi vurderer også at områder som er kartlagt som verdifulle naturtyper med verdi viktig (B) eller svært viktig (A) bør vektlegges sterkere enn andre naturtyper.

I influensområdet for Reinåa kraftverk er det ikke registrert verdifulle naturtyper med A- eller B-verdi eller rødlistede arter som etter vår vurdering vil bli vesentlig berørt ved en utbygging. Det er heller ikke funnet prioriterte arter eller utvalgte naturtyper, jf. natmfl. § 23 og 52. Det er registrert en naturtype med C-verdi (bekkekløft og bergvegg) og arter som er avhengige av fuktighet.

Etter vår mening vil den foreslåtte utbyggingen i Reinåa isolert sett i liten grad påvirke økosystemet og artene i og langs elva slik at det bryter med vurderingskriteriene etter §§ 4 og 5. Sett samlet vil imidlertid bygging av både Gudåa og Reinåa kraftverk stride mot § 4, ettersom mangfoldet av naturtyper ikke vil ivaretas innenfor sitt naturlige utbredelsesområde.

§ 8 - Kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapen om biologisk mangfold er basert på den informasjonen som er lagt fram i biomangfoldrapporten som fulgte søknaden, høringsuttalelser, tilleggsundersøkelser av naturtyper og vegetasjon, ål og elvemusling, fugl og vilt samt søk i artskart og naturbase høsten 2011 og 2012.

Naturmangfoldet i området og tiltakets påvirkning på det er ellers beskrevet i avsnittene over. NVE mener at kunnskapsgrunnlaget kan betegnes som godt, jf. naturmangfoldloven § 8.

§ 9 - Føre-var-prinsippet

NVE har vurdert at kunnskapsgrunnlaget i saken er godt. På grunnlag av det som er beskrevet av arter og naturtyper og tiltakets virkning på disse mener vi at det ikke er reell fare for at verdifull natur går tapt. Bestemmelsen kommer derfor ikke til anvendelse.

§ 10 - Økosystemtilnærming og samlet belastning

Natmfl. § 10 fastsetter prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning. Dette innebærer at man også må ha kunnskap om andre tiltak og påvirkninger på økosystemet, slik at en kan identifisere den samlede belastningen, jf. også formuleringen i § 8 om ”effekten av påvirkninger”. I vurderingen av samlet belastning skal det tas hensyn til både allerede eksisterende inngrep og forventede framtidige inngrep. NVEs vurdering av samlet belastning for Reinåa kraftverk finnes under temaet ”Samlet belastning”.

§§ 11 og 12 - Kostnadene ved miljøforringelse og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Jf. natmfl. § 11 skal tiltakshaver dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket forårsaker, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter. Ved en ev. konsesjon til Reinåa kraftverk vil NVE gi et sett vilkår som etter vår mening ivaretar dette prinsippet. Vi vil også følge opp og føre tilsyn for å sikre at bygging og drift skjer på en miljømessig forsvarlig måte. Slipp av tilstrekkelig minste vannføring er et eksempel på et vilkår som vil bli fastsatt ved en ev. konsesjon, i tråd med naturmangfoldloven § 12.

Reindrift og samiske interesser

Tiltaket ligger i sin helhet innenfor beiteområdet til Feren reinbeitedistrikt/Gaasken-Laante sijte. Feren reinbeitedistrikt uttalte seg til den opprinnelige søknaden og var negativ til prosjektet. Det var særlig vei inn på fjellet de så som problematisk. Veier kan lede reinen ned fra fjellet og kan også føre med seg økt grad av forstyrrelse i de øvre delene av tiltaksområdet. De frykter også at veibygging kan bidra til hyttebygging og ytterligere forstyrrelser. Dette er et område som nå er urørt av tekniske inngrep. Inntaksområdet ligger ifølge reinbeitedistriktet i nærheten av kalvingsland. I kalvingstida er reinen svært vår for forstyrrelser, og simla kan i verste fall forlate kalven. Også Reindriftsforvaltningen i Nord-Trøndelag peker på ulempene vei til inntaket kan påføre reindriften. Hvis utbyggingen medfører usikker is i inntaksbassenget mener de det er viktig at inntaksområdet sikres slik at rein ikke kan gå gjennom isen. Dersom det blir gitt konsesjon, mener Reindriftsforvaltningen og Sametinget det er viktig med god dialog mellom utbygger og reindriftsutøverne, slik at man kan tilpasse anleggsperioden og unngå unødig negativ påvirkning på reinen.

Ettersom tiltaket nå er planlagt med tunnel og uten vei til inntaket mener vi det er liten sannsynlighet for at en ev. utbygging vil føre med seg hyttebygging. NVE er enig i at det er viktig med god dialog mellom utbygger og reindriften dersom det blir gitt konsesjon. Vi ser at det er særlig viktig å skjerme sårbare områder som kalvingsland mot forstyrrelser. NVE ser det som positivt at søker har fjernet vei og rørgate i øvre del fra planene. Slik vi vurderer tiltaket, vil bygging av Reinåa kraftverk bli en belastning for reindriften i byggeperioden. I driftsperioden vil ulempene bli betydelig mindre. NVE legger ikke avgjørende vekt på tiltakets konsekvenser for reindrift, men vil kreve avbøtende tiltak som veiløs bygging og tilpasset anleggsperiode dersom det blir gitt konsesjon.

Reindriftsforvaltningen tar opp behovet for å vurdere den samlede belastningen på reinbeiteområder i Nord- og Sør-Trøndelag. NVE ser det ikke som hensiktsmessig å sette i gang en vurdering for et så stort område. Reindriftsforvaltningen og Sametinget peker også på at det bør gjøres en vurdering av de samlede effektene de omsøkte tiltakene Reinåa, Sagelva og Gudåa vil ha på reindriften, sett i sammenheng med eksisterende og andre planlagte inngrep. Når det gjelder den samlede belastningen på Feren reinbeitedistrikt vil det bli diskutert nedenfor.

Det er funnet tre automatisk freda samiske kulturminner i nærheten av planområdet for kraftverket. Det dreier seg om to gammeltufter og en reinsamleplass. Ettersom planene ennå ikke er særlig

detaljerte har ikke Sametinget kunnet sjekke om tiltaket kommer i konflikt med kulturminnene. Ved en eventuell utbygging er det derfor tiltakshavers plikt å passe på at tiltaket unngår/tilpasses funnene, ev. at det søkes om dispensasjon fra kulturminneloven.

Samlet belastning på reindrift

De omsøkte utbyggingene Sagelva og Gudåa kraftverk ligger innenfor Essand reinbeitedistrikt. Det gjør også det avslåtte Mølska kraftverk. Reinåa kraftverk ligger innenfor Feren reinbeitedistrikt. Distriktene har ingen felles områder og vi velger her å diskutere den samlede belastningen på Essand og Feren reinbeitedistrikt hver for seg. Siden Reinåa bare omfatter Feren reinbeitedistrikt er det kun dette distriktet som vil bli omtalt her.

Feren/Gaasken-Laante reinbeitedistrikt

Feren reinbeitedistrikt bruker et område som strekker seg fra Stjørdal og Værnes i sør til Verdal og Helgås i nord. Store deler av distriktets beiteland kan brukes hele året. Det er, som alle de andre distriktene i Nord-Trøndelag, et helårsdistrikt.

Det er hovedsakelig de sentrale og østlige delene av distriktet som benyttes, mens de vestligste områdene ut mot Levanger, Skogn og Stjørdal er mindre brukt. Om våren er det hovedsakelig de sentrale delene av distriktet som benyttes, mens reinen om vinteren også kan trekke lenger vest.

Det vernede vassdaget Forra dekker sentrale områder av Feren reinbeitedistrikt sitt område. Sørøst i distriktet ligger de regulerte vannene Hallsjøen, Fjergen og Funnsjøen. Distriktet er ellers lite berørt av vannkraftutbygging. Mellom Verdalsøra og Stjørdalshalsen går det ei sentralnettlinje som krysser gjennom de vestlige delene av distriktets beiteområder.

I tillegg til Reinåa kraftverk er det søkt om ett annet vannkraftverk innenfor distriktet; Grønningselva minikraftverk. Kraftverket er planlagt i Levanger kommune, like vest for den nevnte sentralnettslinja. Ut ifra opplysningene på kart.reindrift.no ser ikke tiltaket ut til å komme i konflikt med viktige beiteområder, oppsamlingsområder, flytt- eller drivingsleier. Like øst for Meråker, mot grensa til Sverige, planlegges Kopperaa vindkraftverk. Melding om prosjektet har vært på høring høsten 2012. Det planlegges turbiner med total høyde opptil 200 meter. Planområdet er sommer-, høst- og vinterbeite for Feren reinbeitedistrikt. Ei flyttlei går inn i planområdet for vindkraftverket.

NVE mener den samlede belastningen på Feren reinbeitedistrikt per i dag er relativt liten og legger lite vekt på samlet belastning for reindrift i vurderingen av Reinåa kraftverk. Vi ser at belastningen kan øke dersom Kopperaa vindkraftverk får konsesjon, men dette vil bli et av vurderingstemaene i den saken.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulempes

Nedenfor har vi gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skadene/ulempene ved den planlagte utbyggingen:

Fordeler

- Prosjektet vil i følge søknaden gi ca. 15 GWh i ny årlig fornybar energiproduksjon.
- Prosjektet kan bidra til økt lokal aktivitet og verdiskapning i byggefasen.

Ulemper

- En utbygging vil medføre sterkt redusert vannføring i Reinåa og redusere verdien av elva som landskapselement.
- Feren reinbeitedistrikt kan oppleve økt grad av forstyrrelse i kalvingsområder, særlig i anleggsfasen.
- Tiltaket vil redusere kvaliteten på ei bekkekløft med lokal verdi.
- Tiltaket vil medføre bortfall av INON i sone 1 og 2.

Oppsummering

Reinåa kraftverk vil produsere ca. 15 GWh/år. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De to siste årene har NVE klarert om lag 1,3 TWh ny energi fra småkraftverk. De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. NVE mener at så lenge disse interessene ikke er av svært stor verdi eller dersom de kan avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom vilkår, så kan det gis konsesjon til tiltaket. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

NVE mener de negative konsekvensene ved bygging av Reinåa kraftverk hovedsakelig er knyttet til landskap, biologisk mangfold og samlet belastning. Konsekvensene for reindrift og brukerinteresser er også tillagt noe vekt. I vedtaket har NVE samtidig lagt vekt på at en utbygging av Reinåa kraftverk vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter. NVE mener at ulempene kan avbøtes ved at kraftverket blir bygget med tunnel og at det blir sluppet tilstrekkelig minstevannføring, spesielt i sommerhalvåret. Under forutsetning av at de avbøtende tiltakene blir gjennomført mener NVE at konsekvensene kan reduseres i en slik grad at virkningene for allmenne og private interesser er akseptable.

Vi har vurdert virkningene tiltaket vil ha sammen med de omsøkte utbyggingene av Sagelva og Gudåa, og fattet vedtak i disse tre sakene samtidig. Vår vurdering er at verken Reinåa eller Sagelva kraftverk vil medføre større konsekvenser gjennom å bidra til en uakseptabel samlet belastning. Når *det gjelder Gudåa mener vi at dette tiltaket både isolert og i en større sammenheng har store konsekvenser*. Derfor har vi i eget vedtak av i dag gitt tillatelse til bygging av Sagelva kraftverk, mens søknad om tillatelse til Gudåa kraftverk er avslått.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Meraker Kraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Reinåa kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til energiloven

Meraker Kraft AS har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer om lag 100 m 22 kV jordkabel til eksisterende linjenett.

Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av planene, og er ikke avgjørende for konsesjonsvedtaket.

NTE Nett AS er områdekonsesjonær og skal ifølge søknaden stå for bygging og drift av anlegget. Vi finner det ikke nødvendig med en egen anleggskonsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til 22 kV nett. Nødvendige høyspentanlegg, inkludert transformering, kan bygges i medhold av nettselskapets områdekonsesjon.

Dersom Meraker Kraft AS ønsker egen anleggskonsesjon, må det sendes inn søknad om dette når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket.

Netteier og områdekonsesjonær NTE Nett AS har ikke kommentert linjetilknytningen. NVE gjør oppmerksom på at Meraker Kraft AS kan måtte betale anleggsbidrag for nødvendig opprustning av nettet i området basert på sin innmatede effekt. Det er i følge søknaden kapasitet fra transformator og videre i nettet, men ikke nok til å ta imot kraft fra alle de fire omsøkte småkraftverkene, Mølska, Sagelva, Reinåa og Gudåa. Hvis alle blir realisert kan det være aktuelt å koble norn direkte på 132 kV ledningen som går mellom Meråker kraftverk og Eidum trafostasjon.

NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jf. konsesjonsvilkårenes post 4.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	890
Alminnelig lavvannføring	l/s	20
5-persentil sommer	l/s	70
5-persentil vinter	l/s	20
Største slukeevne	m ³ /s	1,8
Største slukeevne i % av middelvannføring	%	202
Minste slukeevne	l/s	100-200

Meraker Kraft AS foreslår i søknaden å slippe en minstevannføring på 20 l/s om sommeren og ingenting om vinteren. I kommentarene til høringsuttalelsene skriver de at ”DN påpeker at det ikke er planlagt minstevannføring om vinteren. I følge hovedtabellen er alminnelig lavvannføring beregnet til 20 liter/sekund, noe som også er foreslått som minstevannføring.” NVE synes det er vanskelig å forstå om Meraker Kraft AS her mener at de søker om minstevannføring på 20 l/s hele året eller fortsatt bare om sommeren. Ifølge søker vil en utbygging med tunnelløsning og minstevannføring lik 5-persentilverdiene sommer og vinter (hhv. 70 og 20 l/s) koste 57,3 mill. kr eller 3,97 kr/kWh. Produksjonen vil da bli om lag 14,4 GWh/år. Søker uttaler at det ”er en ok utbyggingspris i dag”.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) påpeker som nevnt ovenfor at det kun er søkt om minstevannføring om sommeren og da 20 l/s. De mener det er for lite og at det bør være en forutsetning for en konsesjon at det sikres et så intakt økosystem som mulig, også i tørre perioder. Mange av høringspartene er imot prosjektet og trekker blant annet fram tiltakets konsekvens for landskap ved at fossen i Reinåa vil bli redusert.

NVE er enig i at fossen i Reinåa er et viktig og karaktergivende landskapselement og at det er viktig å ivareta det visuelle inntrykket av fossen. Vi mener det er mulig å avbøte noe av de negative konsekvensene på landskapet med en god størrelse på minstevannføringen. Bilder i søknaden viser elva med en vannføring som er anslått til drøyt 100 l/s. Søker mener dette vil være en typisk lavvannføring etter utbygging, med minstevannføring på 20 l/s og tilsig fra restfeltet på ca. 85 l/s. NVE bemerker at middeltilsiget fra restfeltet er en gjennomsnittsverdi og at store deler av vannmengden vil komme i flomperioder og våte perioder. I tørre perioder vil tilsiget fra restfeltet være betydelig mindre. Etter vår mening illustrerer ikke bildet med drøye 100 l/s en normal lavvannføring om sommeren etter utbygging, gitt omsøkt minstevannføring på 20 l/s. Ut ifra bildene i søknaden mener vi også at drøye 100 l/s ikke vil være tilstrekkelig til å opprettholde elva som landskapselement.

Når det gjelder å ivareta økosystemene er NVE enig med DN i at minstevannføring også om vinteren vil være viktig for å sikre en viss biologisk produksjon i elva. Vår praksis tilsier at det skal være gode grunner for ikke å slippe minstevannføring også vinterstid.

Ut ifra diagrammene som viser vannføring nedstrøms inntaket i fuktig, middels og tørt år, ser vi at det vil være en del overløp i snøsmelteperioden som strekker seg fra begynnelsen av mai til medio juni. I denne perioden vil behovet for minstevannføring være relativt lite. Fra primo/medio juni og ut over mot september vil vannføringen etter utbygging bli betydelig lavere enn normalt. I denne perioden mener NVE det vil være viktig å sikre stor nok minstevannføring, både med hensyn til landskap og biologisk mangfold, ettersom vekstsesongen går gjennom hele sommeren.

Ut fra dette fastsetter NVE en **minstevannføring på 20 l/s i tiden 31.10 – 1.5. og 140 l/s resten av året**. I forhold til søknaden vil dette redusere produksjonen med om lag 1,5 GWh/år, basert på oppgitt energiekvivalent og tall fra søker. Samlet produksjon vil da bli på ca. 14 GWh/år. Etter vårt syn er ikke denne reduksjonen avgjørende for økonomien i prosjektet.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

Anadrom del av Reinåa tilhører et nasjonalt laksevassdrag, og det er avgjørende at tiltaket ikke påvirker forholdene for laks negativt. For å unngå stranding av fisk i Reinåa ved eventuelt utfall av kraftverket skal det installeres omløpsventil med kapasitet på minimum 50 % av maksimal slukeevne. Ved vannforbruk i kraftverket mindre enn omløpsventilens kapasitet skal omløpsventilen åpne for vannmengden som går gjennom turbinen ved utfall. Omløpsventilen skal koples til kraftverkets styringssystem og testes ut med hensyn til funksjonalitet før kraftverket settes i ordinær drift. Dokumentasjon på at utstyret fungerer etter hensikten skal legges frem for NVEs miljøtilsyn.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt og i takt med tilsiget. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun

være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Dersom tilsiget er mindre enn minste vannføringskravet, skal hele tilsiget slippes forbi.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Vi viser til våre merknader foran under avsnittet forholdet til energiloven. NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart, jf. våre merknader foran under avsnittet "Forholdet til energiloven".

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Inntak (kote)	440 moh. Se bilde, vedlegg 2. Inntaket må være godt dykket for å unngå luftovermetning.
Kraftstasjon (kote)	85 moh. Kraftstasjonen med avløp skal utformes slik at vannet blir luftet før det når kulpen nedenfor absolutt vandringshinder. Se bilde, vedlegg 2.
Valg av alternativ	Endringsmelding, se vedlegg 1 for kart.
Største slukeevne	1,8 m ³ /s
Minste slukeevne	100-200 l/s
Installert effekt (turbin)	5,4 MW
Antall turbiner/turbintype	1/pelton
Vannvei	Tunnel fra inntak til ca. kote 193.
Vei	Permanent vei til tunnelpåhogg. Det skal ikke bygges vei til inntaket, heller ikke kjøres veiløst med anleggsmaskiner.

Grunnen til at avløpet fra kraftstasjonen skal være luftet før det når øverste del av anadrom strekning er at dette vil redusere faren for gassovermetning til et minimum. Det samme er hensikten med dykking av inntak. Jf. også vilkårenes post 12. Vi mener at etablering av kraftverket med pelton turbin kan være tilfredsstillende med tanke på lufting av avløpsvann.

Vi presiserer også at det ikke skal lages vei opp til inntaksområdet. Dette er både av hensyn til landskapsinngrepene og til reindriften i området. I Fjellkraft sine kommentarer til høringsuttalelsene etter endringsmelding (29.3.2012) skriver de: "*Vi mener det må åpnes for midlertidig adkomst til inntakene for anleggsmaskiner i anleggsperioden. Denne adkomsten arronderes og revegeteres slik at ATV kan benyttes i driftsperioden.*" Det er noe uvisst om denne kommentaren bare gjelder Gudåa eller om den gjelder alle prosjektene, siden inntakene står i flertall. NVE vil presisere at vi ikke åpner for slik midlertidig adkomst til inntaket for Reinåa kraftverk.

Landingsområde for helikopter må vises i detaljplanen. Detaljplanen skal også inneholde plan for uttak av det midlertidige massedeponiet. Dersom deponiet skal være varig må det legges frem egen plan for arrondering og tildekking.

Rørgaten skal graves ned på hele strekningen fra kraftstasjonen til tunnelpåhogg, dersom NVE ikke godkjenner annet av miljømessige eller sikkerhetsmessige hensyn.

Mindre endringer kan godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Dette inkluderer også installert effekt og slukeevne. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta elsertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Trondheim og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

Merknadene fra fylkeskommunen og Sametinget kommer inn under dette vilkåret. NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen og Sametinget for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsendelse av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jf. kulturminneloven § 8 (jf. vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Andre merknader

”Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker” gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

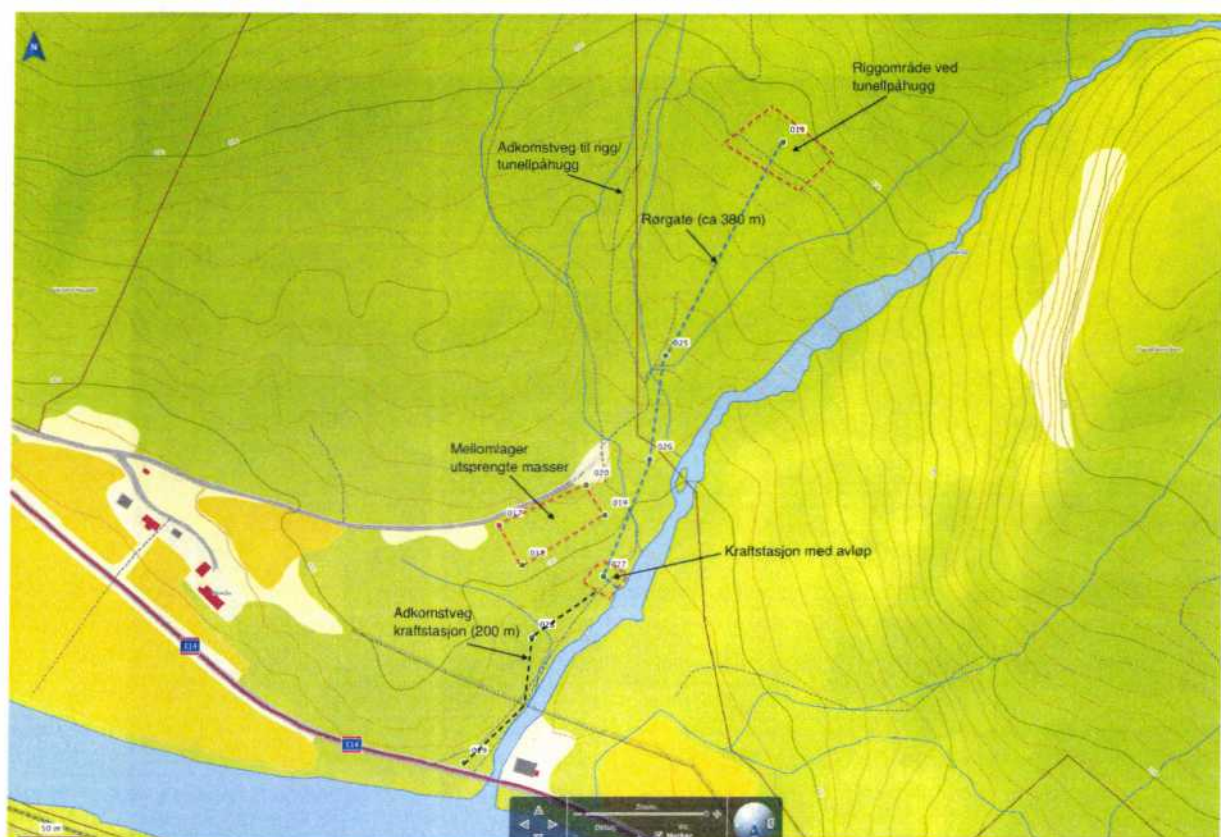
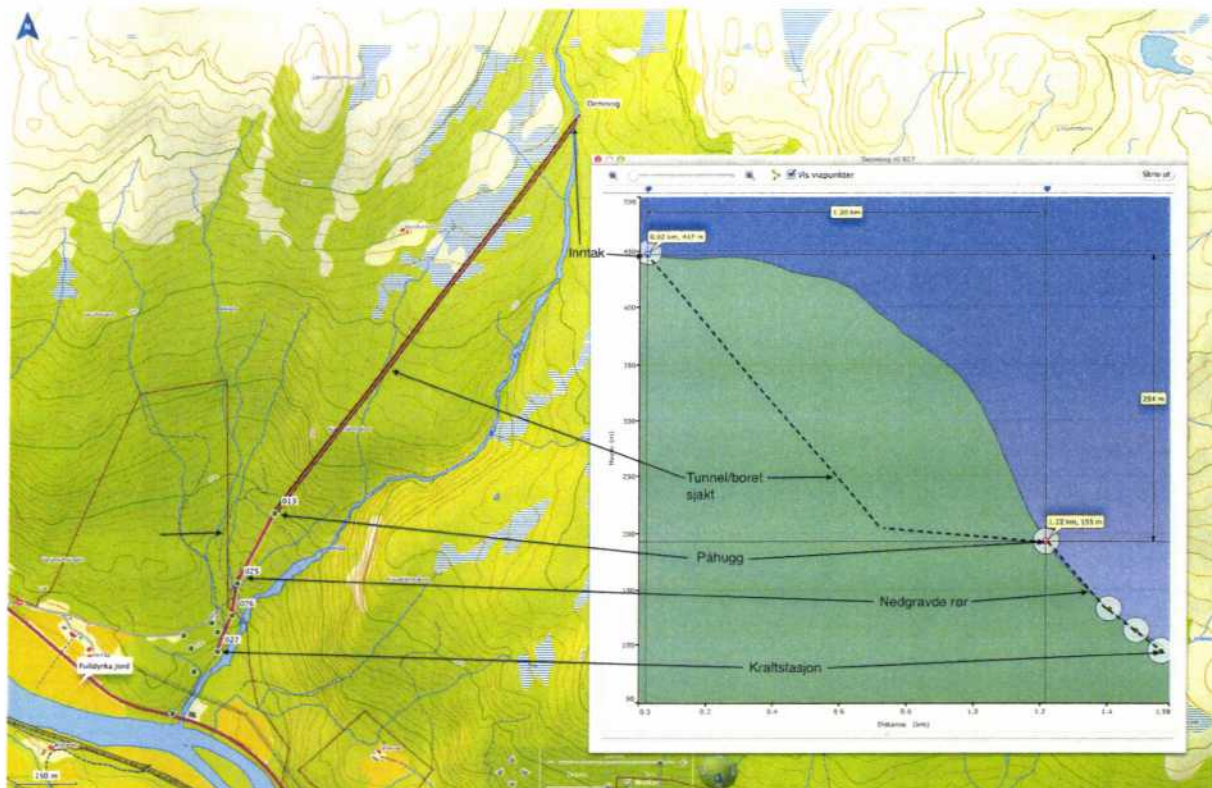
Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. Dette gjelder blant annet utslippstillatelse ved tunneldrift. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder DN/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med

andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Vedlegg 1: Kart

Vedlegg 2: Bilder

Bilde 1: Inntaksområde.

Bilde 2: Område for avløp fra kraftstasjonen.